

20011
26
1866

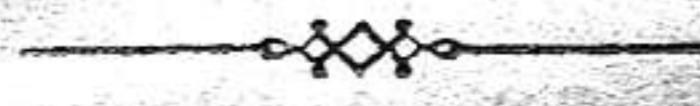
3

ГРУЗИНСКІЙ

ДУХОВНЫЙ ВѢСТНИКЪ.

1866.

МАРТЪ.

სამართულობა

სასულიერო მახარებელი.

მარტი.

ჩეკვი წ.

ТИФЛИСЪ.

ВЪ ТИПОГРАФІИ МЕЛИКОВА И К^О.

ПОДПИСКА

НА

„ГРУЗ. ДУХ. ВѢСТНИКЪ“

продолжается и принимается въ редакціи сего журнала, при Тифлисской духовной семинаріи, на имя редактора. Цѣна за годовое изданіе журнала, т. е. за 12 кн., съ доставкою на домъ и пересылкою во всѣ города. 5 р. сереб., безъ доставки и пересылки—4 р. с.; за одни прибавленія на русск. языкъ, для особо подписывающихся, 1 р. с. По той-же цѣнѣ можно получать остающіеся экземпляры журнала за *первый* (18⁶⁴/₆₅) годъ.

Независимо отъ журнала продаются: ‘Общепонятное изложеніе догматическаго ученія Православной вѣры,, на груз. яз. по 40 к. с. и ‘Краткая Свящ. Исторія,, — по 20 к. с. экземпляръ, съ пересылкою и безъ нея.

სულიძმარწერა ყუჩნალზედ მიიღება ტიფლისის სემინარიაში, რედაქტორის სახელზედ. ფასი წლის ყუჩნალისა, ესე იგი 12 წიგნისა შინ მიტანით და სხუა ქუჭყენებში გაგზავნით ხუთი მანეთი; მიუტანელად და გაუგზავნელად ოთხი მან. მარტო რუსულსათვის ერთი მანეთი. ამავე ფასით შეიძლება გამწერა დანაშთენის ეგზემპლიარების წარსრული წლის ყუჩნალისა.

ცალკე იხილება: “ადგილსახმენელად გამხატრეს მართლმადიდებელის საწმენოების დოქმატიკურისა სწავლისა,, ორ აბაზ. და „შემოკლებული საღმრთო ისტორია,, აბაზათ თჳთო ეგზემპლიარი, გაგზავნით და გაუგზავნელად.

35

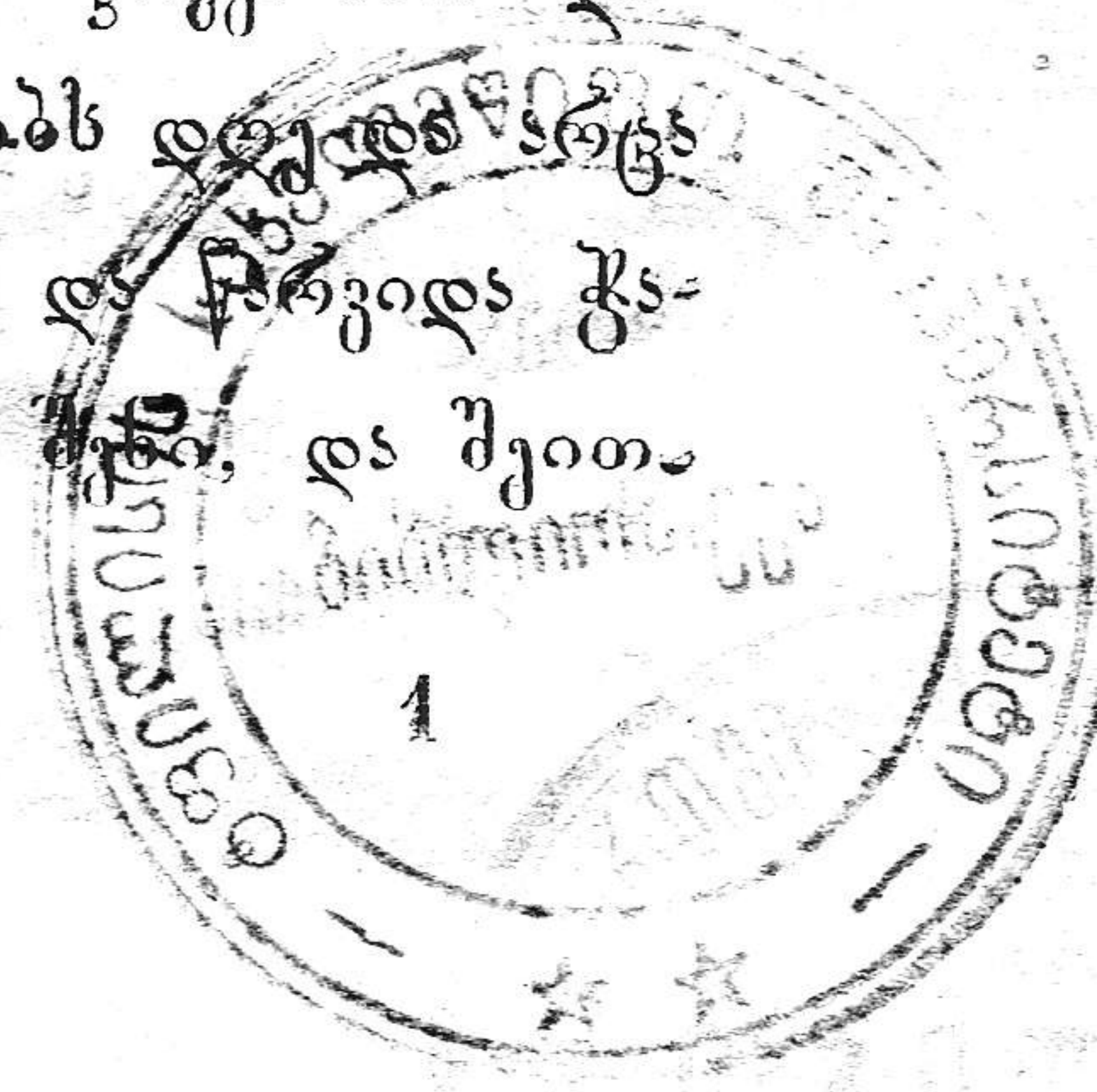
წმინდობა ღირსისა დედისა ჩუწნისა და ნეტარისა
თეოდორასი.

ყო დღეთა წყნარ მეფისათა დი გაბრეულ ეპარქიისათა
აღუქმანდრის შინა დედაკაცი ვინმე, სახელით თეოდორა, ჭ
ესუს მას ქმარი, სახითა კეთილი, ჭ მდიდარნი მშობელნი ესსნეს
მას.

68

ხალა დასაბამიდან მაცუთრძან ეშმაკმან შთაუგდო გულსა
ვინამე ჭაბუკისას ბორბოტი გულისსიტყუს და უნდა მას გარდაქცე-
ვა ქრძისა მისისაგან. და ჭზოვა ვინმე დედაკაცი, ზიატრავი (ჭურ-
ჭელი) ეშმაკისა, ჭ მიუკლინა მას, ჭ ძღუწნიცა წარსცა, რათამცა
აცთუნა ვითარ, ჭ ბრძოდა იგი მრავალ ყამ დედაკაცისა მის მიერ
უცხლსა.

ღ ჭრქვა დედაკაცსა მას თეოდორას: ვითარ განვიშორო ქმარი
ჩემი, ჭ უკეთუ ნება ვსცე მას, დიდს ცოდვასა ვიქმ, ჭ დღესა მას
სასჯელისასა მემხილოს უხჯულოება ესე, ჭ მხეცა ესე მოწამე
არს თხრობად მის ცოდვისა ჩემისა. ხალა მან ჭრქვა მას: და-
სულასა მზისასა მისვიდე მისთანა, და არა ხცნობს დღემდ წინცა
უივლი; და მან დაიჯერა ესე მაცთურისა მისგან და წარვიდა ჭა-
ბუკისა მის, და მიუთხრა ვითარმედ იქმნება ნება მისი, და შუით-
სივნეს ივინი ცოდვასა,

ღ ვითარ განსრულდა ცოდვა, მაშინღა გულისა სმაჰყო თელ-
დოდა რა იგი შეამთხვივა სულსა თვსსა, და ვითარ განიკიცსა ემ-
მაკისაგან, და იცემდა ზიწსა თვსსა, და სტირდოდა მწარედ. სოლო
ქმარი მისი ჭკითსავნ ვითარმედ რა არს მწუხარება ესე შენი, რამე-
თუ მე ცოდვალ ვარ. სოლო მან ვერა იკადრას თხრობად, არამედ
მრავლითა სულთქმითა და გლოვითა ეტყუინ ვისმე, რამეთუ ესე
მევენა და წარვწყმინდე შუწნიერება ჩემი.

ღ ვითარ განთენა შეიმოსა სამოსელი თუხი, და წარვიდა მონ-
ხსტერსა დედათასა, და დაკარდა წინაშე წინამძღვრისა და ჭრქუას:
დედოფალა, მიმიყვანე მე წინაშე წმიდისა სასარებაისა, რამეთუ ღა-
მენს ამას გმობა რამე ვუკვ წინაშე ღმერთისა, და ვიკითხოთ უკუ-
თუ ჭსტნა იგი ღმერთმან.

ჭრქუა მას წინამძღვარმან: დედოფალა ჩემო, რა შესაძლე-
ბელ არს დათარგად ღმერთისაგან? სტეთ, შეილო ჩემო, რამეთუ და-
თარგა მოიგონე, რამეთუ რომელიცა ვიდრე სიკუდილადმდე საქმე
ჭქმნა, იცის ღმერთმან აწვე; არამედ მითხარ, შეილო ჩემო, რამე
უკუწ არს ბრალი შენი? სოლო იგი სტირდოდა, და ჭრქუას: მიკითხე
სასარებას, და ვითარცა განალო სასარებას, ჭზოვა ესე: რომელი
ვიხილე ვწამებ, სოლო მან იცა ზიწსა თვსსა და თქუას: ვადა
ჩემდა განსრწნილსა, რამეთუ საწოლი ქმრისა ჩემისა შევსგინე! ვადა-
მე შეცთომილსა ამას, ვითარ მე განვიძარცო ცოდვა ჩემი!

ღ წარვიდა იგი სასიდა თვსად და განიძარცუას სამოსელი თუ-
ხი და ყოველი სამკაული ოქროსა და ვერცხლისა, და მოიკუწცა
თმა თავისა თვსისა, და შეიმოსა სამოსელი ქრძისა თვსისა, და
წარვიდა იგი ქალაქით მილიონსა ათვრამეტსა, და ჭზოვა მუნ მონა-
სტერი მაშათა, და ჭრეკა კარსა და განვიდა მეკარე და ჭრქუა მას,
უკეთუ უნდეს ღმერთსა და არა მეუფლენ ცოდვანი ჩემნი და
ღირსკვიქმნე ალებად უღელსა მისსა, მაცადეთ მე დაუუღე-

ზად მონასტერსა თქვენსა, რათა იერსთა თქვენთა გზანდე, და ვცხონდე თქვენთანა.

ხოლო ძმამან მან მიუთხრა სიტყუა მისი მამასახლისსა, და მან მოუწოდა ყოველთა ძმათა და აუწყა რა იგი უთხრა მას ძეგარემან. და თქვებ ძმათა ყოველთა: დგებ იგი ამას ღამესა კარსა ზედა, და უკეთუ არა შეესნენ მას მხეცნი ღამესა ამას, განრათენდეს შემოკედინ იგი, რამეთუ აქუნდა მათ კადნიერება მხეცთა ზედა, და სიტყვით განხდეინდეს იგინი.

ღ ვითარცა დაჭხდა მზე, მოკრბნეს მხეცნი და ვითარცა იხილეს იგი, წარვიდეს. მამინლა განუღეს კარი და შეიყვანეს და მოვიტონსა ყოველნი და მიიყვანა მამასახლისმან სენაკად თვისად და ჭკითსა: შეილო ჩემო, რასათუხ უკუწ მოხკედ აქა, ნუ თუ ვისმე ზედა რაღა გამს, გინა კაცი მოგიკლავს, ანუ გაჭირვებს ვინმე რასა?

მიუგო და ჭრქუა მან: არა, წმინდაო მამაო, არამედ სინა ნულად და ტირილად მოხრულვარ ცოდვათა ჩემთათუხ. ჭრქუა მას ბერმან: რა გეწოდების სასელი შეილო? ხოლო მან ჭრქუა: თეოდორე.

ჭრქუა მას არქიმანდრიტმან: ძმაო თეოდორე, პირველადვე ვითხრობ შენ: აქა თუ იყო, ბოხტანი მოწყვად გიძს და ძმათა წყნნი ქმნად გიძს, და ჟამნი წმინდანნი ძმათა თანა ლოცვად ვისხენ დაუცადებულად, და ყოველი ნება შენი დახდვა წინაშე მადლისა, ღამე არა დაწოლად სარ და ცისკრისა ლოცუა მღვიძარებით აღსრულებად გიძს, ქალაქად წარსულად სარ ძმათა მსახურებისათუხ.

ხოლო მან სინარულით შეიწყნარა ბრძანება წმინდისა მის ბერისა და ჭრქუა მას: წმინდაო მამაო, ვესაკ დმერთსა, ვითარმედ არა გარდავხდე მცნებათა შენთა, არამედ ყოველი ვჭყო და ყოველთა კმსახურო; და რწყვიდა ბოხტასსა და წყალი აღმოსხის, ჭ

ილღვის ძმათა თანა, და ქმნის ჰური და ქმნის წუწნი ძმათათჳს და ჭამის ძმათა თანა.

ღ მერმე შეაყენა თავი თვისი ხენაკსა, და ხათნოეო იგი ღმერთსა, და აღიღო უღელი მისი და იტყოდა: უფალო, დაფარე რამელი იგი იხილე წარწყმედულება ჩემი; უფალო, შემინდევ შეცოდებანი ჩემნი, რამელნი ვჭქმენ, რამეთუ წარწყმიდე შუწნიერება ჩემი, დამი ძმინის. დარეკის რა ქადაგმან ცისკრისა, აღდგის ღოცვად ვიდრე განთენებადმდე, და კეთილად მხახურა ძმათა წელსა რვასა. და იქმნა მოკლება იფქლისა და ზეთისა მონასტერსა, და უბრძანა მას მამსახლისმან წარსხმა აქლემთა ქალაქად, რათა იფქლი მოიღოს ძმათათჳს.

ხოლო ქმარი მისი ძარადის ილღვიდა და იტყოდა: უფალო, მაუწყე თუ ვითარ ვიდა ცოლი ჩემი უხინოდ, და მას ოდეს უამსა, ოდეს იგი მივიდოდა თეოდორა, გამოუხნდა მას ანგელისი და ჭრქვა: ხულისა წმინდასა თანა წარვიდა იგი; და თქვა: უფალო ჩემო მიხუწნე იგი; და ჭრქვა მას ანგელისმან: აღიმსთუწ გზასა მას ტიარისა და რამელი შეგემთხვიოს იგი არს ცოლი შენი.

ხოლო მან აღიმსთო და იხილა აქლემები და მონაზონი ვინამე მიუდგა აქლემებსა მას, და ვითარცა იხილა იგი შორით ნეტარმან თეოდორა თქვა: ვაჲმე, უფალო ჩემო ტკბილო, რა იგი ვუამს სიტრუე შენზედა, ვინა უკუწ ვისხნე მე ცოდვისა მისგან.

და ვითარცა დაესხლნეს ურთიერთას, ჭრქვა თეოდორა: განსწოდენ უფალო ჩემო, და მანცა ეგრეთვე მოიკითხა. ხოლო არს იტყოდა თუ ვინ არს მონაზონი იგი და განემოწნეს ურთიერთას.

ხოლო კაცი იგი იტყოდა: ვაჲმე უფალო ჩემო, რასათვის აღმითქუ და არს მიხუწნე ცოლი ჩემი! და ვითარმედ გამოუხნდა მას ანგელისი იგი ჭრქვა: ანუ არს გუშინ თაყვანის გცა და გრქვა: გიხაროდენ უფალო ჩემო; იგი იყო ცოლი შენი. ხოლო მან უოკლად-

ვე არა შეიწყნარა სიტყვა იგი მის ანგელოსისა, რამეთუ მადლი წმინდა მას შეუცვლიდა გონებასა მისსა მოწილუბითა მისითა.

ხოლო ნეტარი თეოდორა მოვიდა მონასტრად და იმარხა ორი დღე და ეკედრა ვისმე ძმათაგანსა, რათა იკითხოს მამასახლისისაგან და იმარხვიდეს ოთხ დღე. ხოლო ბერძან მან ჭრქვა: შეილრა ხემო თეოდორე, ღმერთმან დაგამტკიცენ შიშსა მისსა, შესძინე სხვატა ორი, და იმარხევდ შეიდეულებსა, და ვითარტა ესმა მას განიხარა ფრიად ბრძანებასა ზედა ბერისასა, და იმარხვიდა იგი შეიდეულთ წელწადსა ერთსა.

და ეტყვიან ძმათა რათა ეკედრენ ბერსა მისთვის და შეიმოხონ ძამა და მათ აუწყეს ბერსა ესე. ხოლო მან მოუწოდა მას ღ ჭრქვა: ძმაო თეოდორე, დიდ იყოს სასუიდელო შენი, უკეთუ აღიღო უღელი უფლისა და ულოცა მას და უბრძანა რათა შეიმოხონ ძამა და ზედა კერძო სტისარა მონაზონთა და აღიდებდა ღმერთსა მარადის შენდობისათვის ცოდვათასა და იხარებდა იგი სულითა მსახურებისათვის ღმერთისა და განთავისუფლებისათვის სოფლისა საცთურისაგან. და იყო მუნ ტბა ერთი, რომლისა ვერ ვინ ეძლო ყოვლადვე თანა წარსულად, რამეთუ მხეცნი იგი გამოვიდოდეს ტბისა მისგან და შეშკამდეს კაცთა და პირუტყვთა, და გრიგორი ეპისკოპოსმან ქალაქისამან დაადგინა მუნ მხედარნი, რათა არავინ უტყვებდენ თანა წარსულად ტბისა მისსა.

იხილა რა მამასახლისმან, რამეთუ არს მადლი თეოდორესთანა ჭრქვა მას: შეილრა ხემო, წარილე საწყული და აღავსე იგი ტბისაგან და მოილე იგი; და წარვიდა ტბასა მას. ხოლო მხედარნი იგი აუენებდეს მას და ჭრქვენ: სხვაგან აღავსე, რამეთუ აქა სიკვდილად მოხვალ.

და ვითარ არა უტყვებდეს მას მისკლად ჭრქვა მათ: მე არქიმანდრიტმან მიბრძანა, და არა უკუნ ვიქცევი ვიდრემდის არა აღ-

მკვიდრს აქათ, და მივიდა იგი კიდეს მის ტბისას და აჭა კორ-
კონილასი ერთი მოეკება და აღიქვა იგი ზურგსა ზედა თვისსა
და შეიყვანა შუა ტბასა მას და აღავსო მუნ თვისი იგი ხარწყუ-
ლი, და ვითარცა გამოიყვანა იგი ხმელად, მიექცა და ჭრქვა: მხეც-
სა მას სასკლითა უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტესითა განსმენის ყბა
შენი, რათა არღარა შემჭამდე კაცთა, სატად ღუთისად შექმნულთა,
და მყის მოკვდა მხეცი იგი.

ხოლო მხედართა მათ იხილეს რა, განკვირდეს და მივიდეს ჯ
უთხრეს ესე მამასასლისსა, და წარვიდეს და მიუთხრეს ყოველსა
ქალაქსა საკვირველი ესე და გრიგორი ეპარხოზსა, და ყოველნი
ადიდებდეს ღმერთსა, რამეთუ ესე-კითარი სანატრელი გამოჩნდა
მონაზონთა შორის მის მონასტრისათა; ხოლო რომელთამე
ძმათაგანსა არა რწმენა, და უნდა გამოცდა მისი უკეთუ ესე-კითარ-
სა მადლსა ღმრს იქმნა თეოდორე; და ვითარ შემწურდა ჭრქვეს
მას თვნიერ მამასასლისისა, ვითარმედ წარიღე წიგნი ესე და მთარ-
თვი რომელსამე მონასტერსა, რამეთუ იცოდეს ვითარმედ არს სა-
შიშარ გზა იგი და საესე მხეცითა.

და ვითარცა წარვიდა შეემთხვივა მას მხეცი და თანა მიჭყვე-
ბოდა მას იგი, და მიიწია იგი მონასტერსა, რომელსაცა მივი-
დოდა, და რეკა კარსა მონასტრისასა, და განუღო მას მეკარემან და
წარვიდა იგი მიცემად ებისტოლისა მის ვინდა იგი წარცა ძმა-
თა მათ.

ხოლო მეკარემან უღებ-ჴყო დასშვა კარისა და შევიდა მხეცი
იგი და აღიტაცა მეკარე იგი. ხოლო იგი ხმობდა ძლიერად, და
ვითარცა ესმა ძმათა მათ, დევნა უუკეს ყოველთა. ხოლო თანა ვერ-
ვინ მიეახლა მას შიშისაგან, და ვითარცა ჭტნა ესე ნეტარმან თეო-
დორა ვითარმედ მეკარე იგი მხეცმან წარიღო, დევნა უყო კვალსა
მისსსა და მიეწია მას და უზურა ყელი მისი და გამოუღო კაცი იგი

შემსგებელი და ჭრქვა მსეცხა მას: განხმენინ ყბა შენი, წამეთუ ხა-
ტი ღუთისა გინდა გარყუნად და მეყვსეულად განხმა მსეცი იგი.
ხოლო ნეტარძან თეოდორა ოდეს გამოულო კაცი იგი მსეცხა მას,
ულოცა და სცხო ზეთი ზატორხნისა ჯვარისა და განიკურნა იგი, ჭ
ადიდებდეს ღმერთისა.

ხოლო ნეტარი იგი თეოდორა წარვიდა მონასტრად თვისა
და არავის რა უთხრა ამისაგანი; და ვითარცა განთენა, აწა მონაზონ-
ნი მის მონასტრისანი მოვიდეს საკმეველით და კეროვნებით, არ-
ქიმანდრიტს მადლობდეს და ჭრქვებს, წამეთუ აცხოვნა ღმერთძან
ლოცვითა თქვენითა და სეღითა მონაზონისა თქვენისათა სული
მსეცხასაგან შეჭმული მონასტრისა ჩვენისა, და მიუთხრეს ყოველი
რამ იყო, და ადიდებდეს ღმერთისა ყოველნი, რომელძან ჭყვის ნება
მოძიშთა მისთა. და ჭრქვა მამასახლისძან მონაზონთა: და ვინ წა-
რავლინა თეოდორე? და ყოველთა უარ-ჭყვეს. ხოლო თეოდორეს
ჭრქვა: ვინ წარგავლინა შეილო, და მან ჭრქვა: შეძინდეკ მამაო, წამე-
თუ რაჟამს წარმავლინებდეს და შეძინებოდა, და არა ვიცი რა, თუ
ვითარ გამოუოდ, და ამცნო მას ბერძან და ჭრქვა: ნულარა ვიდრე გა-
სვალ თჳნიერ ჩემის ბრძანებისა.

და ღამე გამოუხნდა მას ეშმაკი და ჭრქვა მას: ყოვლადმეძა-
ვო, რომელძან ჭქმენ ზაკვა ქმრისა შენისა მიძარო, აქა მოხუდ დახა-
ხნად ძალისა ჩემისა დიდისა? მე უკუწ აღვადგინო შენზედა ჭირი
და ურვა ვიდრემდის ჯვარცმული იგი უვარ-ჭყო, და სთქვა ვი-
თარმედ შენ ხარ დიდ; ხოლო მან გულისახმა-ჭყო ვინ არს იგი და
ჯვარი დასწერა და აღდგა ლოცვად. და მათ ოდეს ყამთა იქმნა
მოკლებს ითქვასა მონასტრისა მას და უბრძანა მამასახლისძან
წარხხმა აქლეძთა ქალაქად და მოკლებს ითქვასა და ჭრქვა მას: შეი-
ლო თეოდორე, უკეთუ დაგიღამდეს განუსუწნე აქლეძთა ენატორს.

ხოლო ნეტარი თეოდორა წარვიდა ქალაქად, და მოჭტევასა მისსა

ღამე იქმნა და მივიდა მონასტერსა ენატოხისა და მიუთხრა მათ, ვითარ იგი დაუღამდა და უნებს განსკვნებისა ვიდრემდის განთენეს, და მათ მისცეს ყოველი ხახმარა მისი, განუსუღწნა აქლემთა და დაწვა იგი თერხთა თანა აქლემისათა.

და ვითარ ყოველნი დაწვეს, აჭა ქალი ასული წინამძღვრისა მის მონასტრისა მივიდა და განაღვიდა ნეტარი თეოდორა და ჭრქვა: ჭაბუკო განისუღწნე ჩემთანა, და მან ჭრქვა შემოღამსედენ, რამეთუ სული ოდენ არს ჩემთანა, და ვითარ შემიდლიან ესე ყოფად; და იყო მუნ სხვა კაცი ერთი უცხო ძწოლარი, წარვიდა და ჭყო ნებისაებრ მისისა, და მიუდგა იგი მისგან, და ვითარ განთენა, წარვიდა კაცი იგი ვიდრემე, სოლო ნეტარი თეოდორა გამოვიდა მონასტრით ჭ წარვიდა თვისსა გზასა.

და შემდგომად ექვსისა თვისა იცნობა ქალი იგი ვითარმედ მიდგომილ არს, და ჭკითსვიდეს მას ვითარმედ ვინ არს ესე შენთანა. სოლო მან ჭრქვა: მონაზონმან მან, რომელი იყო აქლემთათანა ღამესა მას, და რა ადრე აქა განკედი რომლისამე საქმისათვის ღამით, სოლო მან ვითარცა მხეცმან შემიპურა და შემაძიო და ესრეთ წარმწყვიდა.

და სმაჰყვეს ენატოხელთა და აღუშფოთნეს მამასასლისსა ჭ მიკრბნეს ყოველნი მონასტრად ამის სახისათვის და ხმობდეს: სადა არს სტუვი იგი მონაზონი, რომელმან განსრწნა ქალწული ჩემი. სოლო ბერმან ჭკითსა ნეტარსა თეოდორას, უკეთუ ესე ესრეთ არს. სოლო მან ჭრქვა: შემინდეგ მამაო, რამეთუ მე არა მიძს საქმე ეგვი ვითარსა ზედა, და ძნიად აქცინა ენატოხელნი იგი მამასასლისმან, და ვითარცა შუა ყრმა იგი ქალმან, შემდგომად საძისა თვისა მოიყვანეს ენატოხელთა მათ და დაუგდეს იგი კარსა მონასტრისასა ჭ წარვიდეს. და ვითარცა იხილა ესე ბერმან განეზრასა ძმათა ყოველთა, ვითარმედ რა ჭყოს; და მათ ყოველთა წვით გამოადეს

სეტარი თეოდორა მონასტრით და მისცეს მას ყრმა იგი. ხოლო თეოდორა წარიქნა ყრმა იგი და ითხოვდა სძესა მწყემსთაგან და ახმიდა მას და იგი მოკვდა მიუთხრობელითა ღვაწლითა, და დაჰყო განკვეთილად მონასტერსა მას შვიდი წელი.

ხოლო ეშმაკიან ვითარცა იხილა მისი იგი მოთმინება ღვაწლითა მათ შინა, მიემზგავსა იგი ქმარსა მისსა და შევიდა მისსა სადგურსა და ჰქრქვა: ვადმე დედოფალა ჩემო, აქანისაარ? ვადმე დედოფალა ჩემო, რომლისა ბრალისათჳს ჰყავ სიკვდილსა შენი უდაბნოსა ამას და დამიტევუ მე ურკათა შინა და გეძებ შენ ეხოდენტა წელთა ყოველთა ადგილთა; და უკუჩქ აღდეგ, საყვარელო ჩემო, და მოკვდ სახედ შენდა, და მიუჩითვან იყავ შენ ვითარცა დაჲ ჩემი წმინდა ჩემგან ცოდვისათჳს და იხსენ პირველი იგი სიყვარული შენი, რომელი მაქრქნდა შენთჳს. ხოლო წმინდაძან გულის სამაჴყო ვითარძედ არს იგი განმცდელი ეშმაკი და ჰქრქვა მას: არღარა მოვალ რამეთუ მიჯმნიეს შენგან და სოფლისაგან, და რამეთუ მრცხუნსნი არს იგი ჴყო ჩემთანა ძემან იოვანე კომისიისაძან და შენის პირისაგან მეოტ ვიქმენ სოფლით, რათა შევინანო ცოდვა იგი.

და აღდეგ და აღიპყრნა ხელნი თვისნი ზეცად და ილოცვიდა და განიჭრნა ეშმაკი იგი თვისჴე და უჩინო იქმნა, და მადლობდა იგი ღმერთსა და იწოდებოდა იგი მდელოდთა და წყალსა ზღვისასა სმიდა და არს რასა იხმარებდა მონასტრით, არამედ შეუკრდებინთუ ვინმე მივიდეს ხილჴად მისა რათა ღოცვა ჴყოს მისთჳს, და იურხსილნი მისნი შეიქმნეს ვითარცა ვეფხვისა და თმანი მისნი ვითარცა ღომისანი და ყოველნი ახლნი მისნი ყვითლად გარდაიქცეს სიტხითა დღისათა და ქნულითა ცვარითა ღამისათა.

და სედვიდა მას მამასახლისი და ყოველნი იგი ძმანი ღვაწლითა შინა და ილოცვიდეს მისთვის ყოველნი ძმანი. ხოლო ეშმაკი არს დასცხრებოდა ბრძოლად მისა სედვიდა რა ეკოდენტა მისთა

მთმინებათა და უჩუწნებნ მას სპინელთა ოცნებათა, რამეთუ
ოდესმე ვითარცა სიმრავლე მხეტთა მოუვლინა და ოდესმე რეცა
ზღვა დასთქამნ და კაცო ვინმე ეტყუინ: ღირს არს შესაჭმელად
მხეტთა მეძავი ესე. ხოლო ნეტარი იგი იტყვიდინ: მოდგომით მო-
მადგეს მე და მომიცვეს მე და უფალმან წარმოტნა იგინი. და კვა-
ლად ერთსა დღესა უჩუწნა მას ოქრო ფრიადი; ხოლო მან დაიწე-
წერა ჭვარი და ილოცვიდა, და ესრეთ თანაწარსდა მას.

და კვლად უჩუწნა მას ხაოცარი: და აჴა მთავარი მოვალს, აღ-
დგო და თაყვანის ეც მას. ხოლო მან რქვა: უფალსა ღმერთსა ჩემ-
სა თაყვანის ვცემ და მას მხოლოსა ვმსახურებ, და არა ინება აღდ-
გომას თაყვანისცემად მისა; ხოლო იგი განჩისხნა და იწყო ცემად მი-
სა ტაჯბათაკითა; ტანჯეს იგი ფრიად ვიდრემდის საგონებელ იყო
იგი მკვდრად, და მამინდა წარვიდა ხაოცარი იგი.

და მივინმევიდეს მწუემსნი და ჳზოვეს იგი ვითარცა მკვდარი
და მივიდეს და უთხრეს ძმათა: წარიღეთ მონაზონი იგი რა-
მეთუ მომკვდარ არს; და განვიდა ბერი და ძმანი მისთანა, და ვი-
თარცა ისილა იგი ბერმან რქვა ძმათა მათ: უტევეთ ეგო რამეთუ
ცოცხალ არს; და ესრეთ წარვიდეს იგინი მონასტრადგუ. და შუა
ღამესა ოდენ ღაღადება იყო და მოეგო ცნობასა და ტირილდა და
იტყოდა: ვაჲ ჩემსა ამას შეუწევნელობასა, ვითარცა მსწავლის ცოდ-
ვა ჩემი, და აღიზურნა სელნი ტირილით და ილოცვიდა უფლისა
მიძარით და იტყოდა: „ღმერთო, რომელმან შექქენ ცანი და და-
აწესენ მათ შინა სიმრავლე ანგელოზთა გალობად და დიდებად შენ-
და დაუცხრომელად, წმინდა არსობით და ქერობინნი დაადგინე
მცველად სამოთხისა მის წმინდათა შენთა აღთქმულთა, ვმადლობ
მათ თანა მეცა უძღური და ცოდვილი სასელსა შენსა წმინდასა; ის
მინე უფალო სმა გლახაკისა ამის, მისხენ მე ბოროტთა ეშმაკთავან
და ინებე აღხოცა ცოდვათა ჩემთა, რომელი ეგო ხარ, უფალო. შენ

სოლო შეუცოდებელ და კაცთ-მოყვარე და ცოდვილთა მოწყალე და
მონანულთა მოყვარულ და სინანულსა ზედა იხარებ. მიხსენ მე
უიჯლო, რათა ვადიდებდე სახელსა შენსა წმინდასა უკუნითი უკუნი-
სამდე“. და ვითარმედ იხილეს იგი მწყემსთა ილოცვიდა რა გან-
ცოცხლებული, განკვირდებოდეს და ადიდებდეს ღმერთსა, და მიუთ-
ხრეს ძამასახლისსა ვითარმედ ცოცხალ არს თეოდორე. სოლო ბერ-
სა ვითარცა ესმა ესე, განიხარა და განვიდა ხილვად მისა და წარ-
მოიყვანა ყრმა იგი მისგან და განიხარა ნეტარმან თეოდორა რა-
მეთუ შესტობს ყრმა იგი უდაბნოსა. და შემდგომად მცირედთა დღე-
თა იხილა ვინმე ნეტარმან თეოდორა მსგავსი მონისა, რომელსაზე
უკიდა სიერიდი დიდი, რომელსა შინა იყო სანოვავე, თითო ფეჭი
მოწინველები შემწვარი და სხვა სორცი რომელიმე შემგზარი და
რომელიმე მწვარი, და ზურჩი წმინდა და ყოველივე ფერად ფერადი,
და შევიდა მისა და ჭრქვა: ესე წარმოცა შენთვის მთავარმან რა-
მელმან იგი გტანჯა შენ, და იტყვის ამის მიჯნებასა სახმარად შენდა, და
მომიტყუე რომელი იგი გტანჯე რამეთუ არა ვიცოდი შენთვის თუ
მონასტრისა ძმთავარი ხარ.

სოლო ნეტარმან მან გულის-სმასტყო ზაკვა იგი და ჯვარი
დასწერა მას და ჭრქვა: შეგრიხენინ შენ უიჯლმან, ეშმაკო, და ყოვე-
ლი ზაკვა შენი შენ ზედავე იყავნ, რამეთუ მე შეურაცხს-კიყოფო
ამიერთგან ძალითა ქრისტესითა, რამეთუ იგი მაქვს მბრძოლად
შენდა და განრინებად ჩემდა; სოლო მზაკვარი იგი მსწრალ ივლ-
ტოდა და ჭრქვა: ამიერიდგან არღარა შევსძინო ბრძოლად შენდა,
უკეთურო და მესაკო, რამეთუ გწყალ შენ ვიდრე სიკვდილადმდე,
რძლა ვუო შენთვის ესე-ოდენსა სიგლასავესა, და მიერთგან დას-
ცხრა ეშმაკი გამოცდად მისა.

და ვითარცა აღახრულა ნეტარმან თეოდორა შვიდი წელი, მო-
კადეს ენატობითა და ჭრქვებს ძამასახლისსა: შეუნდვეთ ამიერთგან

უკვლავს მას თეოდორეს და შემოიყვანეთ იგი შინაგან, რამეთუ შეუნდობიეს ღმერთსა ცოდვა იგი, რომელი ქმნა, რამეთუ ეხვეწა ვითმე ჩვენგანთა ანგელოზი უფლისა და ჭრქა მიტეკებისათჳს მისისა. და განისარა ბერძან და ძმათა უოკელთა და შეიყვანეს იგი მონასტრად და იტყოდეს ესენიცა ვითარმედ ჩუწნცა გვეუწყა მოტეკებისათჳს მისისა. და ჭრქა მას მამასახლისმან: ძმაო თეოდორე, ესე რა შემოიყვანებ, ამიერიტგან ნუღარა ვიდრე განსკალ, რათა არა ვითარმედ დაეცე და დააყუდა იგი უშინაგანეს სენაკისა და ყრმა იგი მხახურებდა მას და ყოვლად მისთანა არს. დაჰყო რჩი წელი მუნ შინა მიერ სენაკით თხზით დაუცადებელად ღოცვასა შესწირვიდა ღმერთსა. და მათ რდენ უამთა იყო მოკლება წყლისა მონასტერსა მას და განსძეს ლაკვანი მათნი და ღოცვასა ჰყოფდეს, და არა იყო მათთანა წყალი. და დღეს ერითსა ჭრქა ბერძან ძმათა მათ: ვინილოთ თეოდორეს-თჳს, უკეთუ განამართლს იგი ღმერთმან ცოდვისა მისგან, და ბრძანა კარისა განლება სენაკისა მისისა და მოწოდება მისი წინაშე ძმათა მათ.

და ვითარცა მოვიდა თეოდორე ჭრქა მას ბერძან: ღმერთმან მოგივლინეს ნუგეშინის-ცემსა და მეტე ჭრქა: ჰყავ სიყვარული და წაიღე ხარწყული და აღმოავსე ლაკუნით და მოიღე. ხოლო იგი წარვიდა და ვითარცა მივიდა ჰზოვა ლაკუნისა იგი ხავსე წყლითა, აღავსო და მოართვა იგი ღმერთსა წარვიდა სენაკად თვისად, და ყოველნი იგი მადლობდეს ღმერთსა ხასწაულისა მისისათჳს.

და შემდგომად დღეთა რავდენთამე ჩეტამრძან თეოდორა მოუწოდა ყრმასა მას და დახშა კარი სენაკისა თვისისა, რამეთუ მწუხრიცა იყო და ჭრქა ბერძან ძმათა: მივიდეთ უკუწ კარსა მისსა ღმერთსა რასა მი ეტყოდის ყრმასა მას, და მივიდეს და ისმენდეს გარემე სენაკსა მისსა.

და მან შთაინკა ყრმა იგი წიაღთა თვიხთა, ამბოროს უყოფდა მას და ჭრქვა: შვილო ჩემო სხეუარყო, ყაძი აღსრულებისა ჩემისა მთიწია და წარვალ მე ვინა არღარა მოვიქცევი აქა, და შენ ნუ ხა და იტყვი, ვითარძედ ობოლი ვარო, რამეთუ გაქვს შენ შემწედ ღმერთი და უფალი ბერი და სხვანი მამანი. შვილო ჩემო, გეშინოდენ ღმერთისა და ზატვი-ცემდ ყოველთა რათა მსახურებდე სინარულით, მარსკა გიყვარდინ, და აღსრულებდე მას მარადის, და ღოცვასა დაუცადებელ ჭყოფდი წინაშე ღმერთისა, ფხაღმუნებად ნუმცა უცალო არს ენა შენი მარადის, და ყაძთა ყოველთა მამათა თანა ღოცვასა მარწრაფე იყავი, განიმორე ძილი ფრიადი შენგან, გეშინოდენ განითა აძათ ყაძთა, რათა უკუნისამდე იშეებდე საუკუნესა მას. ეც ზური შენი მშიერსა, და შიშველი შემოხე, ნუ გული გითქმამნ სხვისასა, ნუცა ძვირსა იტყვი ძმისა შენისათვს, წინაშე ზირსა შენსა გაქმნდინ საცო, ესრეთ მიუგე მას, რომელი გკითხვიდეს: ნუ უკმწ საცოურსა შეგადონ შენ ძტერთა შენთა. ტიროდე მოუკლებელად, რათა მუნ ისარებდე საუკუნოდ, და ნუ განიცდი ზირსა სხვისასა; და უკეთუ ვინთვიხმე გესმეს შეცოდება რადმე ვინა ურვა, ილოცევდ მისთვს. სნეულთა მისედევდ, ბრმათა ექმენ წინამძღვარ და ყოველთა უძლურთა თანა მოღვაწე რომელი ძალ გედვას, მკვდართა დაჭულევდ, და თანა დაეოღვოდე ვითარცა მისთანავე აღსრულებული და განეყენე ყოველსა აძაოსა, რამეთუ შენცა უკანა მიუდგე, ივლტოდე ეშმაკისგან და ძლიერად აღუდეკ წინაშე მისსა, რამეთუ იგი მსწრაფელ მოუძლურდების უფლისა ძაერ, მოთმინეთა და ფრთხილთა წინაშე დაეც, ნება მისი ნუ სადა შეგამწუნებენ შენ, ილოცევდ მარადის არა შესვლად განსაცდელსა, და უკეთუ შესვიდე უფროსდა ილოცევდი, რათა განერე; და ისილონ რა ღმერთმან მოღვაწება შენი, მოგივლინონ სხნისა ანგელონი შემწედ შენდა, რათა განგარანონ შენ. ესე რა ჭრქვა, ყრმასა მას,

ილოცა და დაიძინა. მიუთხრეს რა ესე ყოველი ძმათა მათ ბერსა, ადიდებდეს ღმერთსა. და ჳრქკა მათ: ვინილუ მე ჩვენებით ამას ღამესა და აჳსა რათა კაცთა წარმიყვანეს მე და მიმაწიეს სიძალღესა, და ვინილუ მე განწყობილუბა ანგელოსთა, და მოიწია ჩემდა ხმა, რომელმან მრქკა: მოკუდ და ინილუ საყოფელი სძლისა ჩემისა თეოდორასი. და მიმიყვანეს მე ადგილსა საშუალებსა, კაცთაგან მოუგონებულსა, და იდგა მუნ ცხედარი ოქროსა და ანგელოსი თანაუდგეს ჳ მრქკეს მე კაცთა მათ, რათა თანა მე ვიყო წუთ და ვინილო დიდება ღმერთისა. და ვინთუხს ადგილი ესე და ცხედარი ესე განმზადებულ არს, და აჳსა ვინილუ განწესება ანგელოსთა და სიმრავლე წმინდათა მოწამეთა და შორის მოწამეთა დედაკაცი დიდებითა გამოუთქმელითა და მოკიდა ვიდრე მუნამდე და დაჳდა იგი ცხედარსა მას ზედა.

და მრქკეს მე: ინილუა შენ დედაკაცი ესე დიდებული? ესე არს მონასონი შენი თეოდორე, რომელი ღვაწლითა განილია, რამეთუ ცილი მეჳსწამეთ, რომელი არა მისთანა იყო, არამედ სიმდაბლითა მოითმენდა ღვაწლითა მათ, რომელსა გარდაეცვალა თავი თვისი მამაკაცად და ღირსი ხინანული მოიბრუა; ამისთვისა ცხორება ესე საუკუნოდ მიუგეს. და ესე ვითარცა მრქკეს, მიმიყვანეს აჳსა მონასტრად.

და ადგეს და წარვიდეს ყოველნი სენაკად ნეტარისა თეოდორასა, და დარეკეს კარსა და განადვიდეს ყრმა იგი, და განუღო მათ კარი; და ვითარცა შევიდეს შინაგან ინილეს იგი, რამეთუ აღსრულებულ იყო, და ვითარცა განიხილეს, ჳბოკეს რამეთუ ბუნებით დედაკაცი იყო იგი, და განცვიფრდეს, და შიში დაეცა მათ ზედა და ზარგანხდილნი ესრეთ, ადიდებდეს ღმერთსა ეგეოდენტა მათ ზედა ღვაწლითა მისთა. და ჳრქკა ბერმან ძმათა: ნუ ვის უთხრობთ ვითარმედ დედაკაცი იყო ესე, ვიდრემდის ინილონ რომელთა იგი

ცილი შესწამეს თჳნიერ ბუნებისა, და შემოხეს იგი და წარკვლინეს მოყვანებად ენატოსელისა წინამძღვრისა.

და ვითარცა მოვიდა იგი ჭრქვა მას ბერძანს: დედოფალა, აჴს ქმარი ასულისა შენისა გარდაიცვალა, განიხილე ეგე; და ვითარცა განიხილა ჴმრვა იგი, რამეთუ დედაკაცი იყო. და განჴკვირდა იგი და ზარი განსდა, და ყოველთა მყოფთა მისთა შეეშინა შიშითა დიდითა და სინანულად მაშინლა მოვიდეს. და ვითარცა ესე ჴყო ჭრქვა ანგელსმან უფლისამან მამასახლისსა: აღჳედი სასკდარსა და მსწრათელ წარკედ ქალაქად და რომელი კაცი კართა გარე შეგემთსვიოს მოიყვანე აქა; და მუის წარვიდა ბერი ქალაქად და კაცსაცა მას ეუწყა; და ვითარცა შევიდოდა იგი ქალაქად, აჴს კაცი იგი მსწრათელ მორბოდა და ჴკითსა მას ბერძანს: შეილო ვიდრე ხვალ? ხოლო მან ჭრქუა მას: მოყვასი ჩემი აღესრულა დღეს და წარკალ სილვად მისა; და აღიასკა იგი ბერძანს სასკდარსა და მოვიდეს იგინი მონასტრად; და ვითარცა იხილა ნეტარი თეოდორა კაცმან მან, სძაჴყო სძითა დიდითა და მადლობდა ღმერთსა; და დაუღეს იგი დიდებითა დიდითა და ყოველნი ადიდებდეს ღმერთსა.

ხოლო ქმარი მისი ეკედრა ბერსა, რათა მისცეს მას სენაკი იგი მისი და იყოს მათთანა ვიდრემე სიკვდილადმდე; და ბერძანს ჴყო ეგრე; და თურიად სათნო-ყო იგიცა ღმერთსა, და აღესრულა მასკე საუკუნესა შინა, და ყოველნი ადიდებდეს ღმერთსა, რომელმან აცხროვნა ქმარიცა მისი მოღვაწეობითა წმინდისა თეოდორასითა.

ხოლო ყრმა იგი აღიზრდებოდა კეთილთა საქმითა და მოძღვრებითა მის წმინდისა თეოდორასითა; და ვითარცა აღესრულა მამასახლისი დაადგინეს იგი ძმათა მამასახლისად კეთილად სკლისათჳს მისისა.

(წარმოგზავნილი მღ. ა. ავალთანისაგან).

სიტუა.

დიდსა ვაჩასკეკსა.

ერთმან წინასწარმეტყველმან ღუთისმან იხილა უფალი მჯდომარე საყდარსა ზედა დიდებისსა, რომლისა გარე მორტყმულ-იუგუნენ სერათიმნი, მგალობელნი მისდამი უმაღლესისა გალობისა: წმინდაო, წმინდაო, წმინდაო უფალო, საბათო, საკსე არიან ცანი ჭქვეყანა დიდებითა შენითა! იხილა რა ესე განჭკრთა და შერაცსა თავი თჳსი უღირსად. რასა იტყოდა წინასწარმეტყველი აწ წინაშე ამა უფლისა სათლავისა? რა მოკითვიქროთ ჩუწნ, რომელთა წინაშე ძევს უფალი მკუდრად? ჩუწნ ვხედავთ უფალსა არა საყდარსა ზედა დიდებისსა, არამედ სათლავსა შინა, ვხედავთ უფალსა არა ანგელოსთაგან მოცულსა, არამედ ყოვლითა წყლულებითა გარე-შეტულსა, ვხედავთ უფალსა არა დიდებსა შინა, არამედ გვეძასა შინა, გვეძმა უწინარეს ამისა არა ანგელოსთაგან უმაღლესი გალობა მისდამი, არამედ სმა სალსისა, აღტაცებულისა უხჯულოებათა შინა და წინარე ზილსტესა: ადიღე, ადიღე, ჯვარს ატუ ეტე... სისხლი მაგისი ჩუწნ ზედა და შჯლთა ჩუწნთა ზედა! ოხ, მსმენელო! მეუფებსა და უფალსა ჩუწნსა ვხედავთ სათლავსა შინა! არა შესაძლო არს გულ-

გრილად ჩაუშვით კაცთ სათლავსა შინა, თუნდ იუხსცა ესე უცხო გულისა ჩუქნისა. გარნა აქა დაკმაწხავთ, — ვიყოთ მაინც მოწმად დამაწხვასა ზედა, ვინილოთ ვითარ გულმტკინეული იოხებ და ნიკოდიმოს წმიდით დუმილით და კრძალულებით გარდამოხსნიან ძელიდგან გვამსა იესოსა, წარგრაგნენ მას ტილოდთა და დახდებენ სათლავსა შინა; ვინილოთ ვითარ სათლავი ესე დაიფარების მძიმის ქვითა და დაიბეჭდების; გარემოცულ იქმნების მიცვალებულთა. ხილვა ესე არს ღირსი ცრემლისა მრთელისა ქუჩისა! გარნა სადაცა არს ცრემლი, მუნვე არს სწავლა. და ეკვლესია ჩუქნი არა უსაფუძლოდ აღსარულებს ყოველსა წელსა მას, რადაცა ერთხელ აღსარულებულ არს იოხების და ნიკოდიმოსისაგან. მას ჭხურის, რათამცა ჩუქნი მას დროსა შინა, ოდეს მაცხოვარი არს სათლავსა შინა, არა დაკმით უსარგებლოთ ჩუქნისა სულისათჳს.

ვინა ძევს სათლავსა ამასა შინა? ვითარითა სიკუდილითა მოკვდა იგი? რადასათჳს? და არა არსა ვითარიმე ღონისძიება, რათამცა რომლითამე სახით დაუმტკიცოთ ამას ერთგულობა ჩუქნი? ვინა ძევს სათლავსა ამასა შინა? ძევს იგი, რომელზედაცა იყო ეს-ოდენნი წინასწარმეტყველებანი, რომელიც მოვიდა ქუჩისაგან ზედა დასამტკიცებელად ჭეშმარიტებისა, უმაგალითო კეთილისძეო-ფულ კაცთა სათესავისა, — სათლავსა ამასა შინა არს დამალული იმე-დი, არა მხოლოდ ისრაილისა, არამედ ყოვლისა ქუჩისა; მოძღ-ვარი, რომლისა სიტყვიდგანს სტიროდნენ თჳთ ცოდვილნი, ნუგეშინის-ცემულბდნენ მტრალნი, მოხუცებულნი მიიღებდნენ განათლებასა, ყრმანი გულისსძიებებსა; ერთის სიტყვით-აქა ძევს ღმერთი-მაცხო-ვარი! შეძევ ამისა ცხად არს ჩუქნი ყოველთათჳს, რადაცა გამო-სათლავი ესე იყო მაგალითად მოუკლებელისა უგულთადებისა მოწიწებისა და თაყვანისცემისა კაცთაგან; რადასათჳს დედანი კეთილ-მსახურნი ესრეთ საჩქაროთ მივიდოდნენ სათლავად? ამისათჳს მხო-

ლად, რომელ სულითა და სიტყვითა დამხობილ-იყვნენ წინაშე სა-
თუჯავისა მის. ჭი სათუჯავო! უძვირფასესო სათუჯავო! ურჩიანი მი-
მგორებელნი ქვისანი თქრობდნენ ვისი ენებათ საუკუნოდ დაკრძა-
ლვა მას შინა? ჩამსვენებელნი სათუჯავსა შინა მაცხოვრისა ჩუქნისა,
იოსებ და ნიკოდიმოს, თქრობდნენ ვის ინახავდნენ ქუჩისათვის?
კეთილნი არა ჭთქრობდნენ მას, რომელ დამარხვითა იესოსითა,
კეთილს-ყოფდნენ ყოველსა ნათესავსა კაცთასა,-მათ არა უწყოდნენ
რომელ სათუჯავი, გამოკვეთილი ქვისგან, იქნებოდა დასასრულადმდე
სათუჯისა მაგალითად კეთილ-მოწიწებისა საქრისტიანოებისათვის, არა
უმიზეზოდ მიუწერს აქამოდ სხენებასა იოსებ არიმთიელისასა
და ნიკოდიმოსს ნეტარებასა წმიდა ეკლესიას; კეთილის-ყოფით
იესოსადმი მათ შეინახეს ნუგეში ჩუქნით და ყოველსა
ქუჩისათვის.

ვითარ მოკუდა? ოდესცა კუდების ყოველი მოკუდავი აქნეს ვი-
თარმე ნუგეში წინარე სიკუდილისა,-კუდებიან თითქმის ყოველთვის
საშუალო ნათესავთა, მიმცემელნი უკანასკნელისა აღმოუშინისანი
მეგობართა თვითა; გარნა იესო მოკუდების საშუალო ავსავთა, მო-
კუდების არა სნეულობითა, არამედ საშინელოთა ტანჯვითა, არა
სახიკვდილო საწოლსა ზედა, არამედ ჯვარსა ზედა; და ესრეთ მი-
მსედველნი იესოსადმი სათუჯავსა შინა მდებარესა, ჩუქნ თანამდებ
ვართ მოვიგონოთ, რომელ იგი გარდამოსხნილ-იქმნა ძელისგან.
რად იქმნებოდა მაშინ, ოდესცა საშუალო ყოველსა ისრაილისა არა
ზოგნილ იყო ორნი გულმტკიცენი კაცნი? რად იქმნებოდა მა-
შინ, ოდესცა იოსებ და ნიკოდიმოსს არ გარდამოესხნათ ძელისგან
ღმერთი ვნებული-აოხ! ჩუქნი მაცხოვარი დაშთებოდა დაუძარხავად!
რამ აღამალლა ესე ტანჯული ჯვარსა ზედა და რამ ჯვარისგან
სათუჯავსა შინა შთაიყვანა? ურჩიანთა სიბოროტემან, იუდას კერცხლის
მოყვარებამან და ამბოროტ-ყოფამან, რომელითაცა განსცა მოძღვარი!

მიზეზი სიკუდილისა მისისა იყო არა შესაკრებელსა შინა ურიათასა, არა ანგარების მოუჭარულის იუდას გულსა შინა; არამედ მიზეზი მისი არს შორს-ბაღსა შინა ედემისასა: იქ ხესა შინა, რომლისაგანაც იცნობებოდა კეთილი და ბოროტი, სე იგი შეიპყრობდა თესლსა, სინათლს ჟვარისა, რომელსა ზედა მოკრედა იესო-გზურთა დაერწმუნოთ ამასა ზედა, რომელ ბაღსა ედემისასა იყო თავი იესოს სიკუდილისა? მიხედეთ მხოლოდ ბაღსა შინა გეთსამანიისასა იესო ქრისტესა ზედა, განმზადებულსა სიკუდილად, და თქუნდეს დაერწმუნებით სრულად, რომელ სიკუდილი მისი არს მსხუწრბლი ცოდვისათვის ჩუწნისა. მიესალვებოდა რა სიკუდილისადმი, რასა ვხედავთ ჩუწნ იესო ქრისტესა შინა? ცრემლსა, ურვასა, წვეთთა სისხლის ოფლთასა და ცრემლით ღაღადებსა: თანა წარმხადე ჩემგან სასმელი ესე. იესო ესრეთ ურვიდა წინაზე სიკუდილისა ამისათვის რომელ სიკუდილი მისი იყო მსხუწრბლად ცოდვისათვის კაცთა ნათესავისა. ცოდვად მრთელის ქუჭუნისა აწვა ერთსა მხოლოდ გულსა მისსა. ქუჭუნად ინთქმებოდა, ითხოვდა გამობხნასა-და გამოხსნასა ესე დამოკიდებული იყო ბეჭსა ზედა ამა კრავისასა, აღმდებელისა ცოდვითა ყოვლისა ქუჭუნისათა! რხ! ცოდვარ! ძალაგვიძს თქმად მიმხედველთა საფლავისა ამისათა, რხ! ცოდვარ! რაბად ლესულ არს ისარი შენი.

რით შეგვიძლიან დაუმტკიცოთ ჩუწნი ერდგულობა ამა ტანჯულსა? ვგონებ დროდ ერთგულობისა მოხრულარს. შემდეგ მისა, ვითარცა იესო საფლავსა შინა არს; შემდეგ მისა, ვითარცა თვით მან ღაღად-ყო: აღსრულებულ არს!-ვგონებ ყოველივე აღსრულებულ არს, აღსრულებულ არს ყოველივე, რადგან თანამდებ იყო იესო აღსრულებად.

მართლმსაჯულება განრისხებული ცოდვისაგან ადამისა, კმყოფილი-ქმნა სიკუდილითა იესოსითა, სიხენეჲ მტერთა კმყოფი-

ფილ: აქმნა; ცოდვანი მოგვეტევენ და მონანულმან ავასაკმან ზი-
რველ იხმინა ხმა სიხარულისა: დღეს ჩემთანა იქმნე
სას უფეკელსა! გარნა დრო მადლობისა იხლხადმი აწ
დაიწყო.

ამა ტანჯულსა, მშენებელსა, არამც თუ უნდა მოვეტეოთ
ესრეთ, ვითარცა მოექცევიან ჩუქურღებრივთა მკუდართა: შეიბრ-
ლებენ, იტირებენ, დაასაფლავებენ, განატარებენ რამდენთანმე დრო-
თა მწუხარების მოხსენებაში! არამედ ყოველივე ცხოვრება ჩუქნი
უნდა და თანამდებ არს სამადლობელად იხლხა, - და მხოლოდ ამით
შეგვიძლიან მადლობის ძღუენა მისდამი ყოვლისა მისთვის, რადცა
მან აღასრულა ჩუქნთვის, - წმინდა აზრი დეკრთებდა, სინანული
ცოდვითა ჩუქნითა ზედა, მსურვალე ლოცვა მისდამი ბედნიერებასა
და უბედურებასა შინა, ცხადი სარწმუნოება, შეკრდომილება ბედისა
ჩუქნისა მათვს, რომელნიცა კრულარისა ჩუქნს გულთან საკრ-
ველითა სიხსლისათა, — აი ესენი არიან ჩუქნისი მადლობისი
მისდამი.

აწ მოკედით კეთილმორწმუნენო მშენებელსა საფლავისა მაგი-
სადმი, უამბორეთ მას სარწმუნოებითა და სიყვარულითა და განი-
მორეთ წინაშე მისსა აღთქმად, რომელიც ჩუქნი ყოველთა მივე-
ცით წინარე ნათლისღებისა, — ვიყოთ მორწმუნენი იხლხისი ყოვე-
ლთა დღეთა ცხოვრებისა ჩუქნისათა. ვილოცოთ მისდამი
რათამცა მან დაგვიფარის ჩუქნი ცოდვათაგან, რათამცა
თწუქნი და ყოველნი ქრისტიანენი ყოველსა წელსა, ოდესცა
მივიდოდნენ საფლავისადმი იხლხა საამბორებელად მისისა
წულულებისა შემუსრვილითა გულითა დაღადავებულენ: ჰი იხლ-
ტებილო! მ მ მ ი ს ს ე ნ ე ჩ უ ქ ნ , უ ფ ა ლ ო , ო დ ე ს
მ მ მ კ ი დ ე ს ა ს უ ფ ე კ ე ლ ს ა შ ე ნ ს ა . ამინ.

მღუდელი კონ. ბერძენოვი.

ქსწავლა

დღესა ქრისტეს აღდგომისასა. (*)

მოხსენებელი ქრისტე
აღდგომილი მკუდრეთით.

(1 ტიმ. 2. 8.)

წმიდა მოციქული ჰავლე, შობის მრავალგუარათა დარბიებათა,
მისწერს საყვარელსა მოწათებსა თვისსა ტიმოთეს, რათამცა იგი
მარადის მოგონებდეს აღდგომასა მაცხოვრისასა, ასწავდეს იგი ჭ
ანადღეს ანა დაივიწყებდეს, ვითარცა ფრიად დიდსა რომელსამე
საქმესაჃ ამა დარბიებასა მოციქულისასა აღვასრულებთ ჩუქნცა
დღეს, ქრისტეანო, და ვდღესასწაულობთ აღდგომასა ქრისტესსა
ფრიად დიდითა სინაწულითა. შექსედეთ ამა შეკრებულებასა ერისასა!
ყოველნი მოხუცებულნი და ყრმანი შემოსილარნი, შეძლებინამე-
ბრ, ახლითა სამოსლითა, ყოველთა უზურვის სელთა შინა სანთე-

(*) თქმული ნატანტრის იოანე ღმთისმეტყველის ეპისტოლიაში,
8 აპრილს 1865 წელსა.

ღნი და ყოველი მიუღოცკენ ურთიერთსა ამა მრავალმნიშვნელსა
დღესა სიტუკითა: ქრისტე ა ღ ს დ გ ა ! სადოგან წარმოდგების
სინარული ესე, რომელსაცა ყოველს წელს გვრძნობთ გულთა შინა
ჩუქნთა? რაჲ არს მიზეზი აწინდელისა სინარულის ანუ რაჲ-
შეგუმატა ჩუქნ აღდგომამან ქრისტესმან?

აღდგომა ქრისტესი არს თრიაღ დიდი ყოველთაგან მოქმე-
დებათა მისთა. ვინაჲდგან მით გამოსცხადების ღუთაებრივი
დიდებაჲ მისი, რომლისაგამოცა შეიძრა მიწა, დაეცნენ ვითარცა
მკუდარნი დადგენილნი ურიათაგან მცუქლნი, და სათლავსა არღა
ძალადუა შეპყრობაჲ მისი. და ესრეთ აღდგომითა თუხითა გამოს-
ჩინა ქრისტემან ღუთაებრივი დიდებაჲ, და მით დაამხო ძალი
მტერთა თუხთა, რომელნიცა დაბრძაგებისაგამო გულისა და გონე-
ბისა, ჭკონებდენ შეპყრობასა სათლავსა შინა მაცხოვრისა ყოვლისა
სოთლისასა. აღსდგა ქრისტე და დაეცნენ ყოველი მტერი მისნი
და ივლტოდნენ შიშისაგან ჰირისა მისისა, ხოლო ჩუქნ მოწმუ-
ნეთა მოგვანიჭა ძალი წინააღდგომად ურწმუნოთა.

აღსდგა ქრისტე და აღდგომითა თუხითა მოგუანიჭა ძლევა
მტერთა ჩუქნთა ზედა. ვინ არიან მტერი ჩუქნნი, იტუკით
თქუქნ, რომელთაც ჭსძლია იესო ქრისტემან? მტერი ჩუქნნი
არიან: ცოდუა, სიკუდილი და ეშმაკი. ცოდვამან მიუღო კაცსა
ჭეშმარიტი მისი ცხოვრებაჲ, მოაკლო იგი საყვარელსა და მოწყა-
ლებასა ღუთისასა და მისცა იგი სიკუდილსა და ჯოჯოხეთსა.
ცოდვამან შთაგდო კაცი უფლებასა ქვეშე ეშმაკისასა, რომელიცა
მანქანებითა თუხითა შეიუქანდა ყოველთა კაცთა წარსაწყემენდელსა
შინა თავისა თანა თუხისა; ხოლო აღსდგა ქრისტე, და სიკუდილი
განქარდა და მოეღო მას ძალი; აღსდგა ქრისტე, და ცოდუა
აღიხოცა, ეშმაკი დაეცა და ადამ დაცემული აღადგინა, აღსდგა
ქრისტე და მყოფნი ჯოჯოხეთსა შინა თავის-უფალ იქმენ სა-

ჰერმობელთაგან ეძმაკისათა. სადა არს სიკუდილო საწერტელი შენი?
სადა არს ჯოჯოხეთო ძლევა შენი?

აღსდგა ქრისტე, და ჩუწნცა აღვსდგებით; ვინაოდგან უამსა
მისის აღდგომისასა, ვითარცა მოუთხრობს მატყე მასარებელი:
მრავალნი გუჟამნი შესუწნებულთა წმიდათანი აღვ-
სდგეს და გამოვიდეს საფლავით მათით, და შემდგომ-
მად აღდგომისა მისისა (მათ. 27, 52-53.) შევიდეს.
წმიდასა ქალაქსა და გამოეტყუდნეს მრავალთა.
ესე გუჟასწავებს მას, რომელ უეჭველად ჩუწნცა საფლავნი, სმისა-
მებრ მთავარანგელოზისა, ოდესმე დაცარიელდებიან, რომელ სხე-
ულნიცა ჩუწნნი აღვსდგებიან. აწ ქრისტე აღვსდგა მკუდრე-
თით და იქმნა იგი დასახამ შესუწნებულთა: და ვი-
თარცა იგი ადამის გამო ყოველნი მოსწყუდებიან,
ეგრეთცა ქრისტესმიერ კორ. 15, ყოველნი ცხოველ
იქმნენ, და ვითარ არს სახარულევან (20-22.) არს დღე ესე, ოდეს-
მცა იგი გუჟასწავებს, რომელ შემდგომ სიკუდილისა გუჟადავე,
ცხოველ ვიქმნებით და აღვსდგებით მკუდრეთით!

დასასრულ საგანსა ჩუწნის სიხარულისასა შეადგენენ მრავალ-
ნი დიდნი მოწყალებანი, მონიჭებულნი ჩუწნდა მკუდრეთით
აღდგომილის მაცხოვრისაგან. რაჲ იქმნების უმეტეს ამა მოწყა-
ლებისა, რომელ უფალმან და ღმერთმან ჩუწნმან მიიღო სწწნილი
სხეული ჩუწნი და ივნო ჯუარსა ზედა განწმენდისათჳს ჩუწნისა
ცოდვათაგან და გამოხსნისათჳს საუკუნოდას სატანჯელისაგან.
ჩუწნ ვიყავით მტერნი ღმრთისა, ხოლო მისამიერ მისისა შევიქ-
მნენით შვილ ღმრთისა; ჩუწნ ვიყავით განგდებული ჰიროსაგან უფ-
ლისა და ვიმყოფებოდით რისხვასა და წყევასა ქუწმე, ხოლო აწ
მოწყალებისა გამო მაცხოვრისა ჩუწნისა, შევიქმნენით მასლობე-
ლნი ღმრთისა. ერთის სიტყვით: მან მოგვანიჭა ყოველივე, რაჲცა

საჭირო არს ცხონებისათჳს ჩუწნისა და შეკრებისათჳს ღუთისა
თანა; მან მოგუანიჭა ჩუწნ უწმიდესნი და ცხოველს-მყოფელნი
საიდუმლონი, რომელნიცა განგვემენდენ სულითა და სოცითა;
მან მოგუანიჭა დიდ-დიდი და პატრიკოსანნი
სღთქმანი, წათასმის მიერ ვიქმნეთ, სამღ-
თოღისამის ზიარებუნებისა, და ვეკლტოდეთ
სოფლისამის გული-სღთქმისა სრწნილებასა
(ბ. ჰეტ. ა, გ, და დ.) ვითარცა ჭსწერს წმინდა მოციქული პეტრე.
ჭხედავთ რაჲ შეგუმატა ჩუწნ აღდგომამან ქრისტესმან და რასა
ნიშუნენ ყოვლად-განმასარებელნი სიტყუანი ესე: ქრისტე
აღსდგა.

წმიდა ეკლესია ჩუწნი რომელმანცა უწყის ყოველივე წარჩი-
ნებულება აწინდელისა დღესასწაულისა, გუასწავებს რა ჩუწნ: ესე
არს დღე უფლისა, ვისარებდეთ და ვიშუწბ-
დეთ ამასა შინა, ოვთცა გამოჭსატავს ამას ყოველსა
გარეგანითა მოქმედებითა სისარულისა თჳსისათა. თქუწნ გესმისთ,
საყუარელნო, ხშირად განმეორებულნი აქ ხმაჲ: ქრისტე
აღსდგა! არა ჭგრძნობა ამასთანავე, რომელ ქრისტე,
მეუფე და უფალი ჩუწნი არს ჩუწნთანა; რომელ იგი, აღსავსეთ
სიყუარულითა, მოვალს ჩუწნდა-მოძარო, გულთანდმი ჩუწნთა, და
ჭსურს გამოცხადებაჲ ჩუწნ შორის თჳსისა ღუთაებრივისა დიდები-
სა! თქუწნ ჭხედავთ, რომელ ეკლესიამან, დაუტევს რა სამოსელი გლოვისა
და მწუხარებისანი, შეიმოსს სამოსლითა სპეტაკითა და სადღესასწა-
ულადთა; არა მოიგონებთ მით ანგელოხთა, სპეტაკითა სამოს-
ლითა შეძკულთა და მოძისრობულთა, რომელ აღჭსდგა მძლეკელი
სიკუდილისა და ჯოჯოხეთისა? თქუწნ ჭხედავთ კუალად, რომელ
წმიდანი სამეუფო გარნი განსმულ არიან ეკლესიასა შინა მრთუ-
ლსა კვირიაკესა პასექისასა; არა წარმოგვიდგენსა ესე მას, რომელ

ჯუარითა აღდგომილის უფლისა ჩუწნისათა განგუწხუწენ ჩუწნ
კარნი ღუთისა მოწყალებისა, და რომელ თუთ ტა არღარა დახშულ
არს ჩუწნთა მოწყალებათათჳს?

ჭსედავთ, ქრისტისანო, ვითარ მშუწნიერად და შესაფერად
გამოხატავს წმინდა ეკკლესია გარკვეანთა სახითა შინაგანთა
მნიშვნელობათა აწინდელისა დღესასწაულისათა! ეგრეთვე შესაფე-
რად ჯერარს ჩუწნდა გამოხატავა მისი სახლთაცა შინა ჩუწნთა.
სახლთა შინა და გზათა ზედა, მიუღოცავთ რა უროიეროსა,
ჩუწნ განვიმეორებთ სმასა ეკკლესიისასა: ქ რ ი ს ტ ე ა ღ ჭ ს დ გ ა!
და ვისძენთ ზასუხად: ჭ ე შ მ ა რ ი ტ ა დ ა ღ ჭ ს დ გ ა! ესე ფრად
შესაფერარს წმინდისა ამის დღესასწაულისა. გარსა წარმოიდგინეთ
ყოველთა, შესაფერ არს შემდგომ ამისა, რათა ვისძინოთ სახლთა
შინა ჩუწნთა, გინა თუ სხუგან სადმე უწესონი უვირინი და
სიძერანი ამა სოფლისანი? ესეკითარი მოქმედება ჩუწნი არს
წინააღმდეგი, და არა შესაფერი წმინდისა ქრისტეს დღესასწაულისა?
ჩუწნ ყოველნი შევიძობით დღეს, დღესასწაულისა-გამო უკეთესი-
თა სამოსლითა; თუთ სახლთაცა შინა ჩუწნთა იზოგების აწ უძე-
ტესი სიწმინდე, ვიდრემდის სხუა დროსა; და ესეცა შესაფერ არს,
ამისთჳს რომელ ჭნიშნავს სიხარულსა ჩუწნსა უფლისათჳს, ჭნი-
შნავს მას, რომელ ჩუწნ მარადის მზათა ვართ მივიღოთ ესე
ზეციური სტუმარი სახლთა და გუღთაცა შინა ჩუწნთა. გარსა
ფრად წინააღმდეგი იქმნების დღესასწაულისა იგი, რდესცა ჩუწნ
შევიძობით რა დღესასწაულისათჳს, გავმართავთ ლხინთა და თამა-
შობათა უწესოთა, ხოლო სახლთა შინა ჩუწნთა ვიწყებთ შექტე-
ვათა და ლოთობათა, რომელთაგანაცა წარმოდგებიან მრავალნი
ბოროტნი მოქმედებანი. ესე ყოველი ჭნიშნავს, რომელ ჩუწნ არს
დღესასწაული გვისარის, არამედ ლხინი და შექტევა; რომელ ჩუწნ
მოუწოდებთ არა აღდგომილსა ქრისტესა, არამედ იმა მტერთა,

რომელთაც მან ჭხდლია და განაგდო ჩუქნგან. ეკრძალებით უკუჩქ
და ერიდებით, საყუარელი ქრისტიანენო, ესე-ვითართა საქმეთა,
რათამცა არა განარისხოთ აღდგომილი მკუდრებით ქრისტე ღმე-
რთი ჩუქნი და თუთ სისარულიცა არა გარდააქციოთ მწუხარებად.

რად ჯერ არს ჩუქნდა იტვით თქუქნ, ვითარ განკატაროთ
დღესასწაული ესე აღდგომისა? უფალმან აღდგომით თუხით განგვი-
სუნა ჩუქნი კარნი მადლისა და მოწყალებისა თუხისანი: მივაქციოთ
ჩუქნცა კარნი გულისა და სულისა ჩუქნისანი უფლისადმი, და სში-
რად ვილოცვიდეთ ვითარცა ეკლესიასა შინა, ეგრეთცა სახლთა
შინაცა; განულოთ გულნი ჩუქნნი მოყუასთაცა ჩუქნთა, წარვიდეთ
მტერთათანა და შეურიგდეთ მათ და მივსცეთ ზირობა არღარა განკა-
რისხოთ იგინი; წარვიდეთ მწუხარეთა და მგლოველთადმი, და
ნუგემსცეთ მათ, განვიხილოთ სნეულნი, განვადლოთ გლახანი,
უწესოდ მქცევლნი შევიპყრათ და ვამხილოთ მათ ბოროტმოქმე-
დებად მათი, ლოთნი მივაქციოთ ჰატიოხნისა ცხორებისადმი;
ერთის სიტყვით: წმინდათა საქმეთა შინა განკატაროთ უწმინდესი
დღესასწაული ესე; ესრეთ უკუჩქ მოვიხსენოთ იესო ქრისტე
აღდგომილი მკუდრებით წმინდითა გულითა და გონებითა! ესრე-
თსავე დარვიგებასა და მოძღუარებასა გარდამოგუცემს ჩუქნი წმინდა-
ცა მოციქული ჰაკლე: ვიდო დეთ, იტვიკის იგი, ნუ სიმღე-
რითა და მთვრალობითა, ნუ საწოლითა და ბილწე-
ბითა, ნუ სდომითა და შურითა, არამედ წარვემაცნეთ
ყოველსა შინა კეთილსა, რათა ვისძინოთ აღდგომილის დღეს უფ-
ლისგან ჩუქნისა, უამსა მისის მყორედ მოხულისასა, საყუარელი სმად-
მისი: მოვედით გურთსეულნო მამისა ჩემისანო, და
დაიმკვიდრეთ განმზადებულნი თქუქნთუ სსასუფეკე-
ლი დასაბამი დგან სოფლისა. ამინ.

ნატახტრის ძღუდელო იოანე მრეკლელო.

როდენიძე სიტყუა ჩუწნი ძღუდლების განსამა-
რთლებელად შესახებ სასოფლო სასწავლებლების
(შკოლების) გაუხსნელობისა, მიხეზისა-გამო „საქ.
სასულ. მახარებ.,, ჩუღე-ის წლის დეკემბრის წიგნში
დაბეჭდილის სტატიისა გ. იოსელიანისაგან.

როგორცაჲ მზეს აქუს დიდი ძალი და მნიშვნელობა სილუღს
ქუსწყანაზედ; ე. ი. ანათებს, განაცხადებს და საყოფიერ-ჭყოფს
მას; ეგრეთვე კეთილს მზრუნველს საზოგადოებაში აქუს მსგავსივე
ღირსება. მას შეუძლიან, როგორც რჩევით და დარბევით, ეგრე-
თვე საქმით ანუ ყოფაქცევით აჩვენოს და შთააგონოს საზოგადო-
ებას ყოველივე საჭირო და სასარგებლო, და მოაწალოს იგი ბო-
როტს და უსარგებლო საქმეს. რა გამოცანა უნდა, მკითხველო,
ამისთანა მზრუნველი საზოგადოებისთვის არის დაუფასებელი პირი;
და მართლაც უნდა ვსთქუათ, საზოგადოება მას კერძოთ ვერ
გარდაუხდის მაგიერს ანუ ჯეროვანს მადლობას. ამისთანა აზრი
მოხვლია უ. გ. იოსელიანსაც, რომელსაც ჭსურების მსგავსივე ქების
მოპოება საზოგადოებისაგან. იმას, ვითარცა საზოგადოების ნაკლუ-
ლებისთვის გულისშემატკივარს, აუღია საგნად თვის თხზულებისა

უზრუნველობა მღუდლების შესახებ სასოფლო შრომების განხორციელებისა. მაგრამ რა ბოლო აქვს მის თხოვნებს? უ. გ. იოსელიანს ნაცვლად თვის სიბრძნის დაუძვირებელი სისუსტე თვის მსჯელობისა: “კაცმა ჭირი ძალა, მაგრამ ჭირმა თავი არ დამალა...”, ეს ანდაა სწორეთ ამასევე ახრულებულა.

უკეთუ გვინდა შევიტყუოთ ჭეშმარიტება ამ უკანასკნელის აზრისა, გაკვირვდეთ ის, თუ რა უნდა შეადგენდეს მღუდლების თანამდებობას?

ამის შესახებ სწერს თვით ავტორი — გ. იოსელიანი: “მღუდლის თანამდებობა, იტყვის იგი, განიყოება ოთხს უმთავრეს საწილად: ა, ხალხის სწავლება; ბ, წმიდათ ცხოვრება; გ, საიდუმლოების აღსრულება; დ, ლოცვა ხალხისათვის... ამ აზრებსევე თანახმანი ვართ ჩვენ; — ესენი ნამდვილად უნდა შეადგენდენ განსხვავებით ნიშნის მღუდლებისა. მაგრამ რადგანაც მღუდლები, მისისვე სიტყვით, “წირვა ლოცვას არ აგდებენ, უნათლავად და უზიარებლად არაჟის ჰკვლევენ... — და ამით ახრულებენ ორთა უკანასკნელთა საწილთა თვის თანამდებობისათა, და რწებათ კვლად ორნი პირველი, ამისთვის საჭიროდ ვრაცნთ ვახვენოთ, რის მიზეზით უმეტესი საწილი მღუდელთა ვერ ახრულებს მათ, რათა ამით ვსცნათ, უკეთუ უ. გ. ი. მართლად ამტყუნებს მღუდლებს და მართლად საჭირო არის თუ არა მათთვის ჯამაგირი საზოგადოდ (*) და საკუთრად შრომების განხორციელებისათვის. ამასთანავე განიხილავ ვრაცნთ პირველ საზოგადოდ

(*) თუძცა უ. გ. იოსელიანი საზოგადო ჯამაგირებსევე არას ამბობს, მაგრამ უკეთუ დამტკიცდება საჭიროება სხენებულის ჯამაგირისა, ამით უფრო უმეტესი ძალა მიეცემა იმ აზრს, საჭირო იქნება თუ არა მღუდლებისთვის ჯამაგირი საკუთრად შრომების განხორციელებისათვის.

დავაყენოთ ის თვისება, რომელიც უ. გ. იოსელიანს დაუუყენებია მკორეზედ, ე. ი. წმიდათ ცხოვრება. ესრეთი ცხოვრება იქმნება ორ გზარს: სულიერი და სორციელი. ჩუწნ არ შეკვებით შინაგანს-სულ არს ცხოვრებას (მათ. ზ, ა), არამედ გაკშინჯავთ გარეგანს—სორციელს ცხოვრებას მღუდლისას, რადგანაც ესე უკანასკნელი ნაწილი კაცობრივის ბუნებისა უფრო მასლობლად არს ჩუწნზედ, და რადგანაც, სჯულისამებრ თიზიკურის ბუნებისა, ჩუწნს ზრუნვას მივაქცევთ პირველად სხეულის აღზრდას.

მღუდელს, ვითარცა მაგალითს და სახეს (ა პეტ. ე, გ.) წმიდის ცხოვრებისას, შინაგანს სიწმიდესთან შეერთებული უნდა ჰქონდეს გარეგანიც: ტანთ ემოსს წმიდათ, სასლში ცხოვრებდეს თაქიზად, ინახვიდეს სასლობას კარგად, შვილებს ზრდიდეს იმისთანა ადგილს, როგორც შეეფერება მათ წოდებას და სხვანი... გვაქჩს რა ესე ყოველი სახეში, წარმოვიდგინოთ ესლა მღუდელობითი ცხოვრება ახლად კურს შესრულებულის სემინარიის მოწათვისა, რომელიც განწესდა და დაიწყო სოთელში ცხოვრება, და რომელსაც არა აქჩს არც სასლკარი, არც დედამაული, რადგანაც ამისთანა უბედურება უმეტესი ნაწილით შეემთსკევათ სოლდე ჩუწნ მ. მღუდლებს. რას მიამზგავსებ ამის ცხოვრემას, უ. გ. იოსელიანო, რა მდგომოერებაში უნდა იყოს სხენებული მღუდელი ამ დროს? ისეთში არა, როგორშიაც მგზავრი ბნელს ღამეს მაკალი და ბოლლს მისული სხვის სასლში შესათვარებლად, სადაც უკანასკნელ ტანჯვისა და ვაების მეტს ვერას ჰხედავს? ჭეშმარიტად ესეთი იქმნება. რათ იქმნება ესრეთი, იტყვის უ. გ. იოსელიანი, და ვიცი ამ აზრის დამტკიცებასაც მოითხოვს. ესეც ადვილია. ხომ მეთანსმები მასზედ, რომ სამღუდლო მოწათე კურსის შესრულების შემდეგ, ანუ პირველად მღუდელობის დროს მოკლებულია ყოვლის მხრიდგან ყოველსანიარს ღონისძიებას. სემინარიიდგან, ხომ იცი,

აწა გამოჰყვება რა მას, ცარიელი ჯიბის მეტი, სახლში აწა თუნი
აქუს და მრეკლი წლის გასკლამდის აწას მისცემს, საზოგადო დუ-
ბულების განონით. რა უნდა ქმნას აქ მღუდელმა? ვის მიჰმართოს
სული? რა ღონისძიება იხმაროს ამ შემთხვევაში? კერათუერს ღონის-
ძიებას ვერ იხმარებს; ერთის მეტს. ვალი უნდა აიღოს და მით
გაატაროს ეს წელიწადი. ელის მეორეს წლამდის შემოსავალს მრე-
კლიდგან, რომელმაც, სიტკისაებრ იოანსე ოქროპირისა, უნდა
“აღზარდოს მოძღუარი, აღზარდოს დიაკონი და სამღვდელო გუნდი,”
(*), მაგრამ ბოლოს რას იღებს? გარწმუნებ, იმდენსაც ვერა, რომ-
ლითაც შექძლოს შენახვა თვის სახლობისა ერთ წელიწადს მაინც,
ხოლო უკეთუ აიღებს რასმე, იმასაც ცემა-ტყუებით, გინებით და
წყუკლით, და აწა თუ ერთსა და ორ დღეს, აწამედ სამის და
ოთხის თვს განმავლობაში. ოჸ! რა ბედნიერს და სანატრელს
ცხოვრებას ატარებენ მღუდლები! ღმერთს მადლობას არ შესწი-
რავდი, რომ ამისთანა ცხოვრება შენც გქონდეს. უ. გ. იოსელიანო?
ერთის სიტყვით-მაშინ შენი ბედნიერება ენით არ გამოიხა-
ტებოდა!...

ეს კიდევ აწა თუნი. ვხატვით წლის სარჩო აიღო, მაგრამ
ვალში რაღა მისცეს, რომდესაც მოვალე აწუხებს ყოველს დღეს?
შემოსავალი რომ ვალში მისცეს, თუთონ მშიერი მოკუდებს; რჩება
მხოლოდ ის, რათა სარგებელი თავნად აქცინოს და ისეკ დაიწე-
როს. იმყოფებიან რა ამ ღროს ამისთანა მდგომარეობაში, მღუ-
დლებს კვალად სურვილი და სიხალისე აქუსთ საზოგადო შოკლების
გახსნისა და უმაწვილების სწავლისა; მაგრამ ამისთანა კეთილ საქ-
მესედ აბრკოლებთ მათ სიღატაკე — ფიზიკური საჭირლება, რომლის

(*) იხილეთ რუს. Злат. бесѣд. 18 на Дѣян.

ღონისძიებითაც უნდა ზრდიდენ თავთა თუხთა. ამა მიწე-
ზისაგამო მღუდლები ცდილობენ სხუა და სხუა ღონისძიებით
შეკრიბონ სარხო, რადგანაც თუნიერ ამისა არა არს მოცლა, თუნი-
ერ მოცლისა არა არს ცნობა. ზოგი მღუდელთაგანი იწყებს მამუ-
ლების კეთებას, ზოგი ფულის სარგებლობას და იმისთანა შრო-
მით ბოლოს, როდესაც მოხუცებაში მიახწევენ მოიხრებენ რა-
დენსამე მანეთს, ასე რომ საფუძველი გვექმნება ვსთქუათ, რომ
ამა და ამ მღუდლებს კარგა ფულები აქუხთ. აი მკითხველო! უ.
გ. იოხელიანსაც ამ სახით გაძდიდრებული მღუდლები უხასავს,
რომელთაც დიდათ უწყებთ მას ზედ, რომ ესე უკანასკნელნი არა
ჭხსნიან სასოფლო შკოლებს. ესლა გკითხოთ თუთ უ. გ. იოხელი-
ანსა გახსნან შკოლები აღნიშნულის ჯაფით დატანჯულმა მღუდლე-
ბმა? რა გამოცანა უნდა, ამასედ უნდა უზახუსოთ-დიას; მაგრამ
სწავლის სინაღისე, რომელიც ჰქონდათ ემაწვილ-კაცობაში, დაკა-
რგეს, ჯანი აღარ მისდევთ, და ამისთუხ მიეცემიან ისინი ღრმა
ძილს, რადგანაც, უ. გ. იოხელიანისაკე სიტყვით, ეს არის საზო-
გადო კანონი ღონე მისდილის კაცისა.

ოჰ! რა სასიამოვნო და სასარგებლო იქმნებოდა, როგორათაც
მღუდლებისთუხ, ეგრეთვე მწყემსთათუხ, უკეთუ ჰიწველადვე ჰქონ-
დეთ საკმაო ჯამაგირი და იმ შრომას, რომელსაც ახმარებენ საზრდოს
ანუ ფულების მოხრკებას, ახმარებდენ ახალ-მოსწავლე ყრმებზედ,
ანუ მრევლის დარიგებაზედ.

ესეც უნდა ვსთქუათ, რომ უ. გ. იოხელიანს ამათთანა მოხუ-
ცებულის და ღონე-მისდილის მღუდლებისთუხ მოუგონია ახალი,
თავის ჭკუაში, და ადვილი მეთოდი სწავლისა. ეს ურჩევს მღუდ-
ლებს, რათა მათ “დასწერონ ჰატარა ქარტებზედ და ახწავლოს
ემაწვილებს მსედრული კითხვა და წერა; როცა ხელთ ნაწერს კი-
თხვას მიეჩვევიან აღმოუწერონ კაი წიგნებისაგან ჰატარა მოთხრო-

ბაეები და ასწავლენ,, ამ მამაცხების მეთოდს უ. გ. ი. მეორე იგონებს და აქებს შემდგომის სიტყვებით: “ვგონებ ყველას შექმლავს ამ ნაირად ყმაწვილების სწავლებას, ამას არ უნდა არც დიდი შეძლება, არც დიდი მოხერხება, თუნებ ერთის სურვილისა,, უთოდ ამათში წერა დროს დაუკარგავად და უკვათოდ სცოდნიათ, დაბეჭდილს წიგნებს არაბეჭდის მნიშვნელობას არა ჭქონიათ რა, ვინაც სდომებისა უსურვებისა და მხოლოდ ერთის სურვილით უსწავლებს. მაგრამ ჩვენში ყველაში ამის წინააღმდეგს ვხედავთ: აქ დროს დაუკარგავად და უკვათოდ არავის შეუძლიან წერა და სხვის სწავლებას; შემოხსენებულს ჩუქნ მიერ მღუდლებს აღარა აქნებთ ჯათვის თავი; მამაცხადამე იმთაც არ შეუძლიანთ ხსენებულის მეთოდზედ სწავლებას; აქ სურვილი უსაქმოდ უნაყოფო არის; ეგრეთვე დარჩება უ. გ. იოსელიანის წიგნს აღნიშნულს ჩუქნ-მიერ შემთხვევაში. რა, რა სცან უ. გ. იოსელიანს შემო აღწერილიდგან? რა არის საჭირო მღუდლებისთვის ჯამაგირი სახოფლო შკოლების გახსნისათვის? ვგონებ უნდა სთქუას საჭირო ყოფილათ, და თუ ამასაც არ იტყვიან, ამათი ბრალი იქმნება თქუქნი სუსტი მჯელობა.

ეს სულ ესე, მაგრამ ჩუქნ ამით კიდევ არ შეგვიძლიან სრულად დაკავშირებული უ. გ. იოსელიანის სურვილი. რატომ? ამისთვის რამ მტკიცე საფუძველი არა გვაქუეს ვსთქუათ, რათა ყოველი მღუდელი იყოს გამდიდრებული აღწერილის ჩუქნ მიერ სახსრებით. არა, არიან ისეთნი მღუდლებიც, რომელთაცანსაც ზოგს დარჩომია მამაცხების მამული და სახლკარი, ზოგს კიდევ, შეიძლება ვსთქუათ, იფული. აი მეორე მიზეზი მღუდლების სიძლიერისა. ამათ კი უთოდ შეიძლება მიუწეროთ ყოველივე უ. გ. იოსელიანის-მიერ თქმული. რა, ესლს კი დამშვიდდა უ. გ. იოსელიანის გული, ამისთვის რამ ეს არის მას ამართლებს. მაგრამ ამ არის უსაფუძველობასაც ვინილავთ, უკეთუ გავშინვავთ პირველად მას, თუ ვინ აქუეს ნება

მღუდლების განკიცხვისა და მეორედ-არის ცოტა მაინც სასოფლო-
შოკლები გახსნილნი თუ არა?

ქუჩისაზრდა ვინ არის უცოდველი? არავინ. უკეთუ ვსთქვათ,
კითხვად ცოდვა არა გვაქვს თაკთა თხსთა ვაცთუ-
ნებთ და ჭეშმარიტება არა არს ჩუწნთანა, იტყვის
მოციქული იოანე (ა იოან. ა, 6.). მამა-სადაც, უკეთუ ფიცხლად
გავმინჯავთ მღუდლებსაც უნდა ჭქონდესთ თხსი ნაკლულებს; მაგრამ
აქედგან ის კიდევ არა ხიანს, რათა ყოველს ვაცს ნება ჭქონდეს მ-
თი განკიცხვისა, უშვერი ლექსით სხენებისა—საფლავზედ ფურთხე-
ბითა. წმიდა იოანე ოქროპირი, ამტკიცებს რა, რომელ მდაბალს
ანუ გარეშე პირთ არა აქვსთ ნება მღუდლების განკიცხვისა, ბო-
ლოს ამბობს: “ამას ვიტყვი არა მისთვის, რათა მე ვაქებდე უღირ-
სად განმატარებულთა მღუდელთის თანამდებობისათა; არა:—მე
დიდათ ვსწუხვარ მათთვის და ვსტირ, მით არა ნაკლებ მაინც ვამ-
ტკიცებ, რომელ ამას შემთხვევასადაც ქვეშევრდომთა, და საკუთრად
ერთა თვთ უბრალოთა არა აქვსთ ნება დასაჯონ იგინი. შეიძლება
ცხოვრება მღუდლისა იყოს თვთ ბიწიერი: მაგრამ უკეთუ შენი
თავის ყურის-მგდებელი ხარ,—არა მოითმენ არა ვითარსამე
ტანჯვას იმაში, რაც ჩაბარებული აქვს მას ღუთისაგან, (*). გქონდა
რა ესე ყოველი საფუძვლად თქუწნის აზრებისა, არ უნდა ასე უშვე-
რის პირით გესხენებინა მამა მღუდლები, რადგანაც ბევრით დაშო-
რებული ხართ მათგან ღირსებით; ხოლო რადაცა შეეხება რჩევას
ანუ განონების გარდაცემას მათთადმი, ამასვე დასაძრახსავი არ
იქმნებოდით.

ეს კიდევ არაფერი; საკვირველი ის არის, რომ უ. გ. იოსე-

(*) ის. რუს. ყურ. “Духов. Бесѣд.,” за 1862 г. т. 16
стр. 551.

ლიანს დაჭვიწეების სჯული, რომლის ძალითაც ყოველივე შესრუ-
ლებების ხარისხობით, ე. ი. პირველად ცოტად, მეორედ მომატებით,
მესამედ უფრო უძრავებსად და სხვ. თუთ იგი ამბობს შემდ-
გომ სიტყვებს: “ვინ არ იცის, რომ დიდის ხნის ავსთ-მყოფი
პირველს ადგომასად თუ ხელის მიმცემი არ ეყოლას, - თუთ ვერ
ადგება; თუ გინდ რომ კიდევ წამოდგეს, ვერ გაიკლის თამამად,,
ღ ამისთანა ავსთ-მყოფს ამსგავსებს ქართველებსაც. თუ კი ეს თქუწნი
საკუთარი აზრია, უ. გ. იოსელიანო, მას რაღაში ამტყუნებ მამა
მღუდლებს? დაკვივროთ, რომ მთელს საქართველოში ერთი ანუ რძი
შეოლას არ იზოებოდეს, ხოლო უკეთუ იზოება, მას ეს საკმაო იქმნება იმ
დროს, როდესაც განათლება იღვიძებს და როდესაც მღუდლებს ჯამაგი-
რი არა აქვსთ საზოგადოდ და საკუთრად შეოლების განხსნიხათვს,
რადგანაც ამ უკანასკნელს აქუწ და ექმნებოდა დიდი ზედ მოქმედება
სწავლის განუტყულებასად. არა, არამცთუ ერთი და რძი, არამედ მრავ-
გაღნი სასოფლო შეოლები არიან განხსნილნი ამ დროსაც. მაგა-
ლითად განკენებთ რადენიც ჩვენ ვიცით. კახეთში-შემდგომ სოფ-
ლებში: ველის-ციხეში, ენისელში, შაშიანში, ხაშიში, მარტყოფში და
სხვ.; ქართლში-: სურამში, ცხინვალში, კაკთის-სეკში და მრავალნი
სხვა სოფლებში. ვგონებ თქვენ, არამც თუ გინასავთ, არამედ
არცკი გაგიგონიათ სახელები ამ შეოლებისა, ხოლო უკეთუ ეს ასეა,
თქვენი მსჯელობაც უსათუძელაა, ამისთვის რომ სწერთ იმ საგან-
ზედ, რომელიც არ გცოდნიათ, და თუ იცოდით და კიდევაც ამი-
ხთანა შეცთომილება გაურეთ, ეს უფრო წრებს გადასულია. მაგრამ
უკაცრათ, რომ თქვენს აზრს აქამდის ვერ მივხვდით. თქვენ გსუ-
რებიათ, რათა ყოველს სოფელში ერთბაშით განხსნილყონ შეო-
ლები და ის კი დაგვიწეებიათ, რომ ამას აზრით წინააღმდეგი
უსდებით თქვენ თავს. ასე ჩქარა რათ გავიწუდებათ თქვენ მიერ
ზემოთ აღწერილი ავსთ-მყოფი. საწყაღმა რა ქმნას? ძლივს თავის

მალით თუ სხვის ძალით ფეხზედ წამოდგან და იყუროს აქით
იქით, რომ დაინახოს ვინმე და შეძწეობა სთხოვოს ფეხის გადა-
დგმაში. აი აქ შესწრებისათ თქვენ, და რომდესაც დაგინახავთ სხე-
ნებული ავთადყოფი გითქვავთ გაჯავრებით: რას ჭკანკალებ, დადექ
მაგრად და სწორეთ გამიარეთ, რაღა სხვის შეძწეობა გინდაო. რა-
საკვირვებელი ამისთანა სიტყვებით გაჯავრებული ავთადყოფი, თუ
პირათ ვერ გაგებდავდა, გულში მაინც იტყოდ: ნეტავ ერთი ჩემს
მდგომარებაში შენ გამოყოფაო და თუ მაშინ მაგისთანა სიტყვებს
წარმოხთქვამდი, ჩემს თავს ისევე მე გაკამტყუნებდიო. მაგრამ გუ-
ლის შემატყვივარი ვინ არის? ასე გულგრილათ მისთვის ჭკვით,
რომ მათ ვაგბითს და ტანჯვით ცხოვრებაზედ ცნობა არა გაქუს და
თუ გინდ გქონდეს სწავლით შეძინებული, გამოცთიილებით მაინც არა
ხართ დარწმუნებული ამაში. მოდი ნუ ეწეინებათ მამა მღუდლებს
ამისთანა თქვენი უსაფუძვლო აზრი, რომელთაც დღე და ღამე
მოხვევება აღარა აქვთ. მაგრამ რისთვისა ზრუნავენ? საჭმელსაც მუ-
ლისთვის, და აი ზოგს კვებ მოუზოების და შოკლებიც გაუხსნიან.
მაშ ეს უკანახველნი პირნი ქებისა და მადლობის ღირსნი არ არიან?
სულაც არ არიან ღირსნი ამისთანა ქებისა, გ. იოსელიანის აზრით,
რადგანაც ყველა მღუდელს არა აქუს განხსნილი სასოფლო შოკლე-
ბი. მაგრამ ამის აზრის აღსრულებას რომ მიუყუთ, მაშინ შემდგო-
მის ანდასის ღირსნი შევიქმნებით: “ბევრის მოწადინენი, ცოტასა
დაჭკარგვენო... ამას უნდა შოკლების განგრცელება უჯამაგიროდ; მაგ-
რამ უამინოდ არამცთუ განგრცელებიან, არამედ რომელნიც კხდა
არიან იმათაც ბოლო მოელებათ; მაშასადამე ამის რეგა არა ყო-
ფილს ღირსი ყურადღებისა. ვიღას არ უნდა არ ვიცით შოკლების
და მით სწავლის განგრცელება დაბალს ხალს შუა? ყველა გრძნობს,
რომ სწავლის განგრცელებისთვის საკმაო არ არიან რიცხვი კხლან-
დელნი შოკლებისა, მაგრამ მით არა საკლებ არა ვინ ემდურებიან?

გარდა თქვენისა, ამასვედ მამა მღუდლებს, რადგანაც ცხადს და თვალით ხილულს მიზეზს ჭხედავენ, ხოლო თქვენ ჩვენდა საუბედუროდ ვერ დაგინახავთ ეს მიზეზი. ჩუწნ უნდა ვხატკათ, რომ უკეთუ მღუდლებს შკოლების განხსნისათჳს ჯამაგირი არ მიეცემათ (*), ან სულ მთისპობიან შკოლები, ან კიდევ დაშთებთან იმდენი, რამდენიც ესლას არიან და სხვანი აღარ მოემატებთან; მაგრამ ჩვენ გვიანდა მათი განკრცელება; მაშასადამე საჭიროდ უნდა შეკრაცხოთ ჯამაგირების განხსნაც მღუდლებისთჳს საზოგადოდ და საკუთრად შკოლების განხსნისათჳს. მაგრამ მკითხველო! უ. გ. იოსელიანი, რომ თავის თხზულებასში ამისთანა შეცთომილებასში შთავარდნილას, ესეც მას უმიზეზოდ არ მოჭსკლას. თავის აზრზედ, რომ მტკიცედ დაპყრობილი არას ყოფილას, სადღაც წაუკითხავსთ და სწორეთ არ დაჭხსომებთან, თუ სადღაც ყუჩი მოუკრავს, რომ რუსეთში მღუდლებს ჯამაგირი არას აქვსთო და ამასვედ ბრძაყრუთ დაფუძნებულას და გამოუყვანას შემდგომი დაბოლოება: თუ კი ისინი (რუსეთის მღუდლები) უჯამაგიროდ არიან და შკოლებსაც ჭხსნიანო, ამ ჩუწნ ქართველ მღუდლებს რაღათ უნდათ ჯამაგირიო. მაგრამ რადგანაც ეს უზირული კაცთ ყოფილას, რომელიც მტკიცდება ზემო აღწერილით, ამისთჳს ვერც ამასვედ ვერწმუნებით გამოუკვლევლად. ხჩანს, რომ ეს აზრი უფრო წინააღმდეგი უხდება მას. მაგალითად არ მოიყვანას ის რუსები, რომელთაც ჩუწნ უნდა მიკბამოთ ყოფას ქცევასში? მასვე კკითხოთ თუ ჯამაგირი არას აქვსთ, არც სხუას საკ-

(*) ამას კიტყვით უ. გ. იოსელიანის განამტყუნებულად, და არას მისთჳს კითომცას ესლას არ ეძლეოდეთ ზოგიერთს მღუდლებს ჯამაგირი შკოლების განხსნისათჳს. არას, ბეკრსას აქვს დანიშნული ჯამაგირი, და ღვთის შემწეობით იქმნება საზოგადოთაც დასდონ ესეთი კანონი.

მათ სარგებლობას ააქვსთ? ხოლო უკეთეს მათ აქვსთ საზოგადო
ჯამაგირი საკმაოდ და საკუთრად შრომების გახსნიხათუხ კი არა,
აქედგან კიდევ სრული საფუძველი არ ექმნება გამოიყვანოს ის,
კითხვით რუსეთის მღუდლებს უჯამაგიროდ ქონდეთ გახსნილი შრო-
მები და ამ საფუძველით არც ქართველის მღვდლებისთვის ექმნება
საჭირო ჯამაგირი. მაგრამ ვერც ეს მოუყვანია საფუძველიანი მაგა-
ლითი. მხოლოდ მაშინ ექმნებოდა ეს ღირსი უფრადლებისა, უკე-
თეს რუსების მღუდლები იყვნენ კმაყოფილნი თუხ ცხოვრებაზედ.
არა, ისინიც ცხადად გრძნობენ, რომ იმათაც ბევრი აკლიათ შესა-
ხებ სასულიეროს წოდების განშენებისა. რამდენს სწერენ ამ საგა-
ნზედ, უთხოდ იმას ერთიც არ წაუკითხნია. დასამტკიცებლად ამ
ტემპარიტებისა გადაშალოს რუსული ჟურნალები (*), ხადაც ისილავს
უთვლელს სტატიებს ამ საგანზედ, და მაშინ სცნობს რომ ეს უკა-
ნასკნელი საფუძველებიც მისინ თხზულებისა ყოფილას სუსტი და
შეუწყნარებელი.

ხოლო იმას ვიტყვით, რომ ის კაცი, რომელიც კარგს და
უმაღლეს საგანს იღებს მოხაზობელად, ხოლო მისთვის სახსრებს
ჭამარობს თუთ უმცირესს, ვერაოდეს ვერ მოიზობს სხენებულს სა-
განს, რადგანაც სახსრებსა და საგანს შუა უნდა იყოს შეფერება-დაა-
სლლებითი კავშირი. უ. გ. იოსელიანსაც კარგი საგანი აღმოურ-
ჩევია საქართველოს მღუდლებისათუხ, და უკეთეს ამასთანავე შესა-
ფერი სახსრებიც ეჩვენებინა მის მისაწოდებლად, უთუოდ ქების
ღირსი გახდებოდა; მაგრამ ამის რჩევასაც უკანასკნელი ზიზობა აკ-
ლია, თუნიერ რომლისა არც ზირველი მოიზობა; მაშასადამე რად-

(*) “Епархіальныя вѣдомости,, и “Руководство для сель-
скихъ пастырей,,.

განაც უ. გ. იოსელიანის აზრი არ შეიძლება რომ განხორციელდეს მხოლოდ მის მიერ გარდამოცემულის პირობებით, ამიტომ მასი უპირველესი აზრი, და ეგრეთვე ზრუნვა და შრომაც ფუჭნი და უხარგებლონი ყოფილან საზოგადოებისათვის. (*)

ნიკოლოზ მთვარელიძე.

(*) ჩუქნი იმედი გვქონდა ამაგვარი სტატიის მიღებისა თუთ მღუდლებისაგან, მაგრამ ჩუქნი მოლოდება არ აღსრულდა სამწუხაროდ ჩუქნიდა და თითქმის დასამტკიცებელად მამა მღუდლების უზრუნველობისა მათის მსახურებისა და პატივისათვის. დუმილი ანუ სმის-ამოუღებლობა კარგია ზოგჯერ, მაგრამ ზოგჯერ თქმა და სმის-ამოღება სჯობია გამოსახენად სიმართლისა და დასამტკიცებელად ჭეშმარიტებისა. ეს საჭიროა უფრო საღმრთო და საეკლესიო საქმეში. შეიძლება ყოველივე დაითმინოს კაცმა და უფრო სამღუდლო პირმა, მაგრამ თუ იკიცხება რითმე წმიდა საწმუნოება და მისი მსახურება, — მაშინ ყველას გალი აქნის აღადგოს პირი და უშიშრად წარმოხტყნის სიტყუა სიმართლისა და მსილებისა. ვინ არ იცის ეს რუსული ანდაზა: „Молчаніе—знакъ согласія“, უ. ი. დუმილი თანხმობის ნიშანია?—განსამართლებელად მმ. მღუდლებისა ამ ზემო-აღნიშნულს შემთხვევაში მიიღო შრომა უმაწვილმა კაცმა და ახალ-გამოჩენილმა მწერალმა, რომლისა სასული და გვარი აქვე არის გამოცხადებული; მაგრამ გამოუცდელი კაცის მსჯელობას რა ძალა აქნის? იქმნება ამ შენიშვნის შემდგომ მაინც ინებონ მღუდლებმა, რომელთაც ეს სტატია შეესება, თქმა რადსამე, თუ საჭიროება ითხოვს, და თუ არა — აღსრულდეს აზრი სხენებულის ანდაზისა ამ შემთხვევაშიაც!.. რედ.

ლოცვა.

(მ უ შ კ ი ნ ი დ გ ა ნ).

მეუდაბნოე მამათა, ღირსთა ქაწყულთა დედათა
შეუდგენიათ მრავალნი სამღუთონი საკუდრებელნი,
რათა მათამიერ ჭურინვიდენ ქვეყანას ზესთა-ზენასა,
რათა მათამიერ ჭრძოდინ ჭირთა და სოფლის დედასა.
გარნა არც ერთსა ლოცვასა მე ვერ მოკუეკარ გრძნობაში,
გარდა მხოლოდ მის ერთისა, რომელსა ეკვლესიაში,
მღუდელი სშირად იმეორებს დიდის მარხვისა დღეებში.
ოდეს მას ლოცვას წარმოვსთქვამ ჩემ უბადრუკის ბაგითა,
მამინ სრულიად ვცოცხლდები მე უცნაურის ძალითა:
„უფალო და მეუფეო ცხოვრებისა ჩემისაო!
„ნუ მიმცემ მიმომწკლელობას, (*) სულსა უქმობისასაო;
„მთავრობის მოუჩარებისგან და ცუდის-მეტყუელებისგან
„მისხენ მე, უფალო ჩემო, როგორც გესლიან გველისგან.
„მომეც სული სიწმიდისა, სიძაბლის, სიყვარულისა,
„მეჭმადლე მონასა შენსა ძალი ჭირთა მომთმინებისა.
„ქე უფალო, მეუფეო! მეც განცდა თვის ცოდვისა,
„და არ განკითხვად ჩემის ძმის, შენის ხისხლით სყიდულისა.

o. s.

(*) სახლწარკუეითილებას.

უწეება.

უწმინდესმა და უმძაბრებელესმა სინოდმა დაამტკიცა ოთხს ამ წლის იანვარს საქართველოს ექსარხოსის წარდგინება განსხნისათვის მცხეთის დედათ მონასტერში სასწავლებლის საქართველოს სასულიერო წოდების ქალების აღსაზრდელად. უსტაკი ამ სასწავლებლისა ანუ წესი ქალების მიზარებისა და მიღებისა იბეჭდება რუსულად ამავე თვის ყურნალში. მოსწავლეთათვის არის დადებული მხოლოდ ოცი ვაკანცია, რომლითა სარგებლობა მნუძლიანთ მარტო ღარიბი დედ-მამის ქალებსა და ესეცა სასულიერო მთავრობის განკარგულებით და ყურადღებით.

განწორება სტამბის ცთომილებიანა.

ფებერვლის წიგნში, წმ. ილარიონ ქართულის ეპიგრაძმში არის დაბეჭდილი: სულსა ზე მე აძეწობს, — უნდა იყოს: მე არ ზეწობს.

РѢШЬ

при закладкѣ Ахалцихской Марининской
церкви, 18 октября 1865 г.

БЛАГОЧЕСТИВЫЕ ХРИСТИАНЕ!

Настоящее торжество даетъ мнѣ поводъ сказать нѣ-
сколько словъ о судьбѣ христіанства и православныхъ хра-
мовъ въ здѣшнемъ краѣ.

Еще въ 1-мъ вѣкѣ христіанства, когда св. апостолы,
по заповѣди Христа Спасителя, проповѣдывали слово Бо-
жіе по всему міру, Андрею Первозванному пришлось по-
святъ первыя сѣмена слова Божія на Кавказѣ.

Прибывъ съ береговъ Чернаго моря въ страну сію,
въ мѣстечкѣ Ацкурахъ онъ сотворилъ чудо—воскресилъ
единственнаго сына безутѣшной вдовы. Потомъ въ 333
году святая равноапостольная Нина, просвѣтительница Гру-
зіи прежде всего посѣтила здѣшній край; а св. отцы, при-
бывшіе изъ Сиріи въ Иверію въ V в., окончательно ут-

вердили здѣсь христіанство. И Здѣшній край составлялъ одну изъ лучшихъ частей Иверіи. Здѣсь долго процвѣтало христіанство: православные цари и владѣтельные князья сооружали величественные храмы: каковы Ацхурскій, Сафарскій, Варзипскій, Кумудрскій, Зарзминскій, Чулебскій, Виолеемскій и многіе другіе; всѣ эти храмы украшали нашу страну до 1632 года. Въ это несчастное время для здѣшняго края, одинъ изъ сыновъ владѣтельныхъ князей Атабеговыхъ, по имени Бека, измѣннически убилъ своего двоюроднаго брата Мамучара, прямаго наслѣдника владѣтельскаго престола, и отвравился въ Константинополь. Здѣсь онъ принялъ магометанство и званіе Трехъ-бунчунскаго Паши съ именемъ Сафаръ-Паши; потомъ выпросивъ у султана многочисленное войско и имамовъ, онъ началъ насильственнымъ образомъ совращать здѣшнихъ христіанъ въ магометанство и опустошать православные храмы. Такимъ образомъ, со времени Сафаръ-Паши началось здѣсь гоненіе на христіанъ и продолжалось послѣдователями Исламизма до 1828 года. Въ продолженіе сего времени много пролито здѣсь крови христіанской, много продано мужей и женъ, юношей и дѣвъ во внутренность Турціи. Самый этотъ храмъ, служившій въ свою очередь прибѣжищемъ угнетенныхъ христіанъ, свидѣтельствуесть о варварствѣ магометанъ: здѣсь погребены тѣла трехъ священномучениковъ: одного греческаго митрополита — Игнатія и двухъ священниковъ: Василя и Григорія, кои, послѣ различныхъ истязаній за вѣру Христову, были повѣшены на древѣ Селлимъ-Пашею въ 1804 году.

Не распространяясь много, сл. бл, смѣю остановить ваше благосклонное вниманіе на томъ, что послѣ таковыхъ гоненій, провидѣнію угодно было освободить здѣшній край силою оружія Всероссійскаго Императора и христолюбиваго Его воинства отъ ига Магометанъ. Нынѣ мы видимъ успѣхъ въ востановленіи храмовъ Божіихъ съ помощію благодѣтельныхъ особъ, и обращеніе заблудившихъ чадъ изъ невѣрія и раскола въ нѣдра прарославной Церкви; посему каждый истинный сынъ церкви долженъ душевно радоваться и благодарить Всевышняго распорядителя судебъ народа и церкви, что во дни наши совершается такое великое дѣло; мы всѣ единодушно обязаны безпрестанно приносить теплыя мольбы о благоденствіи Монарха нашего и всего царствующаго дома, чтобы Господь далъ Ему и всѣмъ вѣрноподаннымъ Его силу и возможность преуспѣвать во всякомъ богоугодномъ дѣлѣ, во славу отечества и церкви православной. Аминь (*).

Прот. Г. Гамрекеловъ.

(*) Эту рѣчь получили мы при слѣдующемъ письмѣ: „Достопочтеннѣйшій отецъ редакторъ! спѣшу передать Вамъ рѣчь мою для того собственно, что когда мы съ помощію Божіею приступили въ вырѣткію фундамента Марининской церкви, то военные съ ба-рабанами и амкары изъ армянъ съ зурною приходили работать; православные мушкетеры и мальчишки съ утра до вечера усердно работали, женщины, даже дамы благородныя и дѣвицы, по зову колоколовъ приходили съ фонарями, таскали землю до поздней ночи и очищали мѣста для работъ на слѣдующее утро; о такомъ благо-честивомъ примѣрѣ моихъ ахалцихскихъ христіанъ, имѣю честь сообщить вамъ для напечатанія въ издаваемомъ Вами Вѣстникѣ.“

ПОУЧЕНІЕ

Главнаго Священника Кавказской Арміи,
Протоіерея Стефана Гумилевскаго, говорен-
ное въ храмѣ метехскаго тюремнаго
замка (въ Тифлисѣ,) въ день покровы пре-
святыя Богородицы, 1-го Октября 1865 г.

Миръ вамъ, братія моя!

Въ первый разъ я сподобился совершить божественную литургію въ этомъ древнѣйшемъ храмѣ, гдѣ почиваютъ честныя мощи св. мученицы Сусанны, гдѣ нѣкогда священно-дѣйствовали благочестивые патріархи-католикосы богоспасаемой Грузіи и гдѣ возносили къ престолу всевышняго молитвы вѣнценосныя цари и царицы ея. Въ первый разъ являюсь предъ вами съ пастырскимъ поученіемъ въ день праздника покровы пресвятыя Богородицы.

Настоящій праздникъ св. Церковію установленъ въ воспоминаніе чудеснаго видѣнія: въ началѣ 10 вѣка (909,) въ столицѣ греческой имперіи—Константинополѣ св. Андрей, Христа ради юродивый, и ученикъ его Епифаній, присутствуя во Влахернскомъ храмѣ при всенощномъ пѣніи въ день воскресный, увидѣли на воздухѣ Богородицу съ пророками, апостолами и ангелами, молящуюся о мирѣ и своимъ омофоромъ или покровомъ осѣняющую христіанъ. Тогда Константинополю грозила опасность отъ нападенія нечестивыхъ Сарацинъ, уже вторгшихся въ предѣлы имперіи. Жители столицы обрадовались дивному явленію небесной Царицы и общей нашей въ скорбяхъ помощницы; они исполнились вѣры и надежды, что Господь Богъ, молитвами заступницы христіанъ, отвратитъ отъ нихъ страшныя бѣдствія; надежда ихъ осуществилась: враги Церкви Христовой вскорѣ были побѣждены и разсѣяны.

Несчастные братія мои!

Не отчаивайтесь и вы въ помощи Божіей и чаще прибѣгайте съ усердною молитвою подъ небесный покровъ Богоматери. Кому не грустно видѣть васъ заключенными въ темницѣ? Надо имѣть каменное сердце, чтобы не сочувствовать вашему несчастію. Лишеніе свободы есть дѣйствительное несчастіе; оно унижаетъ нравственное достоинство человѣка; оно тягостно для его существованія. Прекрасный свѣтъ солнца, оживляющій всю природу и радующій всѣ живущія твари, тускло озаряетъ васъ сквозь узкія окна

и желѣзныя рѣшотки; свѣжесть утра, благотворное дыханіе воздуха не вполнѣ достигаетъ до васъ чрезъ высокія стѣны тюремнаго замка; вы лишены возможности любоваться на красоты природы; вы удалены отъ общества, въ которомъ такъ много удовольствій и пріятностей для жизни. За что же человѣкъ—это прекраснѣйшее твореніе Божіе—лишается свободы и власти?—За своеволие и непокорность. *О како потемнѣ злато, измѣнися сребро доброе!* (Плач. Іер. IV, I).

Да не смущается сердце ваше, несчастные братія мои, при напоминаніи вамъ о вашемъ печальномъ заключеніи. Я желаю, чтобы вы, въ такомъ невольномъ удаленіи отъ міра, глубже размыслили о своемъ горькомъ положеніи, живѣе возчувствовали свое бѣдствіе и охотнѣе выслушали мое слово—слово утѣшенія, наставленія и исправленія.

Въ болѣзняхъ тѣлесныхъ, въ скорбяхъ душевныхъ, во всякихъ бѣдствіяхъ и несчастіяхъ первое утѣшеніе для человѣка есть религія. Религія есть стремленіе духа человѣческаго къ служенію Богу; она есть сладостное влеченіе сердца человѣческаго къ соединенію съ Богомъ—источникомъ вѣчнаго блаженства.

Кто бы ни былъ, несчастный узникъ—закоренѣлый ли преступникъ, омраченный въ своей совѣсти, или малодушный подражатель злодѣямъ, завлеченный въ сѣти преступления соблазнами другихъ, невинный ли страдалецъ, заподозрѣнный въ преступленіи, но не успѣвшій доказать свою невинность,—вѣрьте гласу пастыря и друга, что для каждаго изъ васъ вѣра, соединенная съ надеждою и любовію къ Богу,

есть самое сладостное утѣшеніе и успокоеніе; такая вѣра прольетъ въ сердце ваше свѣтъ благодати и радость неизреченную, вселитъ надежду исправленія и спасенія.

Какъ мрачна была бы для васъ, заключенныхъ, темница ваша, если бы она не осѣнялась святынею храма Божія! — Но теперь тюрьма ваша подобна Іерусалимской Вифездѣ (дому милосердія), и храмъ сей подобенъ Силоамской купѣли съ чудесною цѣлительною водою. Слезами умиленія, покаянія и сокрушенія (о грѣхахъ) оmyвайте здѣсь грѣхи и преступленія свои; ищите здѣсь исцѣленія немощей и скорбей отъ Небеснаго Врача душъ и тѣлесъ нашихъ.

Законы васъ преслѣдуютъ, правосудіе осуждаетъ, челоуѣколюбіе по возможности облегчаетъ, а св. Церковь предлагаетъ вамъ спасительныя средства загладить свои преступленія; она всегда готова вдохнуть въ васъ новую жизнь и новыя силы къ добродѣтели. Пробужденная совѣсть и раскаяніе въ преступленіяхъ успокоятъ мятуційся духъ вашъ; въ пламенной молитвѣ ко Господу вы найдете отраду для себя въ скорби и печали.

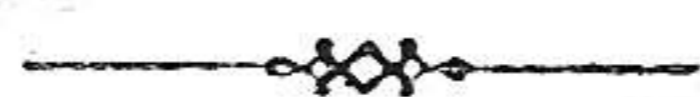
Не думайте, други мои, что темницы или тюрьмы и замки устраиваются съ тою цѣлію, чтобы предавать мученіямъ и страданіямъ злодѣевъ и преступниковъ. Нѣтъ! такія учрежденія назначаются для того, чтобы смягчить гордое и упорное своеволие людей, обуздать злоупотребленіе свободы и заставить уважать законы государства, столь благотворныя для народовъ. Кто не умѣлъ содержать себя въ порядкѣ общественномъ добровольно, и не хотѣлъ подчиняться распоряженіямъ законной власти,

свободно; тотъ долженъ быть лишенъ свободы, подобно какъ воинъ лишается даннаго оружія, если онъ употребляетъ его противъ своихъ согражданъ.

Увлеченные страстями на свободѣ, вы уклонились отъ нравственнаго и общественнаго порядка жизни, а въ заключеніи, подѣ сѣнію этого святилища начните свое исправленіе. Здѣсь, въ тихомъ уединеніи, вы можете и должны глубже размыслить о протекшей вашей жизни и о причинахъ вашего несчастія, и — увидите яснѣ красоту добродѣтели и безобразіе порока, научитесь преданности волѣ Божіей и повиновенію законамъ и властямъ.

Вооружитесь терпѣніемъ: терпѣніе, сосредоточивая душу въ самой себѣ и приучая ее къ самоотверженію, не дастъ ей разслабѣвать отъ поражающихъ ее несчастій. Не предавайтесь унынію и отчаянію въ вашей скорби; опасайтесь, чтобы, вмѣсто благодушнаго терпѣнія, не овладѣло вами ожесточеніе и равнодушіе къ своему несчастному состоянію. Сокрушайтесь не столько о томъ, что вы здѣсь лишены свободы, сколько о тѣхъ дѣлахъ, за которыя лишены этого драгоценнаго блага. Если унижительно для васъ заключеніе въ тюрьмѣ и подѣ стражею, то еще унижительнѣе тѣ преступленія, за которыя подвергнуты заключенію; итакъ вы должны съ кротостію и смиреніемъ переносить свою горькую участь. Отъ васъ самихъ зависитъ, чтобы настоящее ваше наказаніе было очищеніемъ и успокоеніемъ совѣсти вашей, чтобы временное тюремное заключеніе было искупленіемъ отъ вѣчной темницы въ преисподнемъ тартарѣ и отъ огня геенскаго. Аминь.

Объ открытіи грузинскаго училища дѣвицъ духовнаго званія.

Святѣйшій Правительствующій Синодъ опредѣленіемъ отъ 4-го января сего 1866 года утвердилъ представленіе Высокопреосвященнѣйшаго Евсевія, Архіепископа Экзарха Грузіи, объ открытіи въ Мцхетскомъ Самтаврскомъ женскомъ монастырѣ грузинскаго училища дѣвицъ духовнаго званія. Уставъ сего училища при семъ прилагается.

УСТАВЪ

Грузинскаго училища дѣвицъ духовнаго званія.

§ 1. Грузинское училище дѣвицъ духовнаго званія состоитъ подъ Августѣйшимъ покровительствомъ Ея Императорскаго Высочества, Великой Княгини Ольги Θεодо-

ровны. Ближайшимъ же и непосредственнымъ образомъ оно находится въ вѣдѣніи и подъ надзоромъ Грузинскаго Епархіальнаго Начальства, по всѣмъ частямъ управленія.

§ 2. Мѣстное завѣдываніе училищемъ ввѣряется Игуменьѣ или управляющей Самтаврскимъ женскимъ монастыремъ. Въ качествѣ помощницы Игуменьи назначается особая Смотрительница; въ пособіе же Игуменьѣ и Смотрительницѣ, особенно по письменной и экономической частямъ, опредѣляется Благочинный изъ Духовенства Мцхетскаго Собора, который вмѣстѣ съ тѣмъ преподаетъ въ училищѣ Законъ Божій и другіе предметы, на сколько это онъ можетъ совмѣстить съ прочими своими обязанностями. Сіи три лица: Игуменья, Смотрительница и Благочинный составляютъ родъ Правленія или училищнаго Совѣта и по всѣмъ дѣламъ училища относятся къ Епархіальному Попечительству.

§ 3. Для постояннаго надзора за воспитанницами и для обученія ихъ чтенію, письму, началамъ нѣкоторыхъ наукъ и рукодѣльямъ, опредѣляются двѣ воспитательницы или наставницы изъ монахинь, или послушницъ монастыря, или изъ постороннихъ, способныхъ и благонравныхъ, дѣвицъ или вдовъ.

§ 4. Для прислуги училища избираются: или бѣлицы—послушницы монастыря, по ихъ собственному согласію, или бѣдныя и не семейныя причетническія вдовы или возрастныя сиротствующія дѣвицы Духовнаго званія, или же постороннія лица, съ извѣстнымъ вознагражденіемъ за труды ихъ изъ суммъ училища.

§ 5. Въ училищѣ предполагается воспитывать на казенномъ содержаніи 20 дѣвицъ изъ дочерей Священноцерковнослужителей Грузинской Епархіи.

§ 6. На вакансіи казеннокоштныхъ воспитанницъ принимаются дѣвицы преимущественно изъ круглыхъ сиротъ, не имѣющихъ ни близкихъ родственниковъ, ни способъ къ существованію. Впрочемъ, если позволить помѣщеніе и будутъ свободныя вакансіи, могутъ быть принимаемы на казенное содержаніе и дѣти находящихся въ живыхъ священноцерковнослужителей.

§ 7. Прошеніе о принятіи дѣвицъ въ училище подаются въ мѣстное Попечительство о бѣдныхъ Духовнаго званія, которое, по собраніи и разсмотрѣніи нужныхъ свѣдѣній о происхожденіи и лѣтахъ сиротъ, объ оставшемся послѣ родителей ихъ имуществѣ и о родственникахъ, о привитіи оспы и объ имѣющихся вакансіяхъ, представляетъ свои опредѣленія на утвержденіе Епархіальнаго Преосвященнаго.

§ 8. Возрастъ для принятія дѣвицъ въ училище назначается отъ 9 до 12 лѣтъ. Старше этого послѣдняго возраста, но ни какъ не далѣе 13 лѣтъ, могутъ быть принимаемы дѣвицы въ училище только по особенно уважительнымъ причинамъ и дѣти Русскихъ родителей, служащихъ или служившихъ въ Закавказскомъ краѣ, и притомъ не иначе, какъ съ разрѣшенія каждый разъ самаго Экзарха Грузіи. Въ случаяхъ же круглаго сиротства и безпріютности священноцерковнослужительскихъ дочерей, онѣ могутъ быть принимаемы въ училище и въ болѣе раннемъ возрастѣ, начиная отъ 7-ми-лѣтняго.

§ 9. Зачисленныя кандидатками дѣвицы должны быть представляемы въ училище не позже сентября мѣсяца. Исключенія изъ этого правила, по особымъ уваженіямъ, допускаются только самимъ Экзархомъ.

§ 10. Курсъ ученія назначается шестилѣтній и училище раздѣляется на три класса—низшій, средній и высшій. Впрочемъ, воспитанницы могутъ быть увольняемы изъ училища во всякое время, по желанію ихъ родителей или родственниковъ, а также по болѣзни или неспособности къ продолженію ученія.

§ 11. Если вдова получаетъ денежное пособіе отъ Епархіальнаго Попечительства на содержаніе своей дочери: то сія дочь ея можетъ быть принята въ училище на казенное содержаніе только тогда, когда мать ея будетъ согласна, чтобы отпускаемое ей на содержаніе сей дочери пособіе было обращено въ училище на ея содержаніе.

§ 12. Сироты родителей, оставившихъ дѣтямъ своимъ нескудное движимое или недвижимое имѣніе или наслѣдство, могутъ быть принимаемы въ училище, не иначе, какъ съ согласія опекуновъ вносить на содержаніе ихъ полную или часть суммы, смотря по количеству получаемыхъ съ оставшагося имѣнія доходовъ.

§ 13. Своекоштыя воспитанницы, имѣющія родителей, на жительство въ училище не принимаются, даже и со взносомъ положенной по штату суммы, доколѣ время и другія обстоятельства, особенно же помѣстительность зданія, не представляютъ къ тому возможности. Впрочемъ, если помѣстительность классовъ дозволить, то допустятся при-

ходящія воспитанницы, посѣщающія только классы ученія и рукодѣлья, но живущія въ домахъ родителей или родственниковъ, или въ наемныхъ квартирахъ.

§ 14. Отчеты въ израсходованіи отпущенныхъ на училище суммъ ежегодно поступаютъ въ попечительство для надлежащаго обревизованія.

§ 15. Остатки суммъ отъ некомплекта воспитаницъ и отъ другихъ предметовъ расхода не отсылаются обратно туда, откуда суммы поступили, и не зачитаются при новыхъ ассигнованіяхъ, а обращаются на составленіе запаснаго капитала, на поддержаніе училища и на усиленіе способовъ къ его улучшенію и распространенію, а также на пособія при выдачѣ въ замужество бѣднѣйшихъ и отличнѣйшихъ по ученію и нравственности воспитаницъ училища.

§ 16. Программа предметовъ ученія слѣдующая: Законъ Божій, или Краткій и Пространный Катихизисъ на Русскомъ и Грузинскомъ языкахъ; Священная и Церковная исторія и въ особенности исторія Грузинской Церкви; Грузинскій языкъ Церковный и Гражданскій; Русскій и отчасти Славянскій Церковный языкъ; Ариѳметика и счисленіе на счетахъ; Географія всеобщая краткая и болѣе подробная Россіи и Грузіи; Краткая исторія Россіи и преимущественно Грузіи; Церковное пѣніе на Русскомъ и Грузинскомъ языкахъ; Чистописаніе и изложеніе своихъ мыслей на тѣхъ же языкахъ; рукодѣлья разныхъ родовъ, особенно приготовленіе домашней одежды и церковныхъ принадлежностей, какъ-то: Церковныхъ облаченій и свя-

щенническихъ рясъ.---Сверхъ сего воспитанницы, поочередно, не менѣе двухъ всякій день, наблюдаютъ за выдачею припасовъ на столъ и приготовленіемъ кушаньевъ, а также и за мытьемъ бѣлья, занимаются доеніемъ коровъ, уходомъ за садомъ, огородомъ и проч.

§ 17. Выручаемыя отъ продажи рукодѣлій воспитанницъ деньги, по употребленіи изъ нихъ необходимой части на покупку матеріаловъ, поступаютъ въ запасный капиталъ и на выдачу пособія воспитанницамъ при выходѣ ихъ въ замужество.

§ 18. Въ положенные для испытаній въ учебныхъ заведеніяхъ сроки, два раза въ годъ, Архіерей командируетъ одного изъ членовъ Правленія, или изъ наставниковъ Тифлисской Семинаріи, а также изъ членовъ Попечительства, для повѣрки успѣховъ воспитанницъ въ преподаваемыхъ имъ предметахъ и для обзрѣнія училища въ экономическомъ отношеніи. Впрочемъ, и во всякое другое время Епархіальный Архіерей, или самъ лично, или чрезъ довѣренныхъ лицъ, обзрѣваетъ училище и дѣлаетъ, по замѣчаніямъ, соотвѣтственныя распоряженія.

§ 19. Преподавателями и Наставниками въ училищѣ могутъ быть Священнослужители Мцхетскаго Собора и Самтаврскаго женскаго монастыря, равно способныя монахини и послушницы послѣдняго, по представленію Игуменьи и Смотрительницы, а также и изъ другихъ вѣдомствъ, если найдутся желающіе и способные, особенно изъ воспитанницъ Тифлискаго заведенія Св. Нины.

§ 20. Классы должны быть каждый день, исключая

дни воскресные, праздничные и высокоторжественные, — два урока поутру и одинъ послѣ обѣда; но послѣдній для наукъ назначается только въ три дня недѣли, по ближайшему усмотрѣнію училищнаго Начальства; въ прочіе же три дня недѣли послѣобѣденное время посвящается рукодѣльямъ.

§ 21. Каждый день воспитанницы сами читаютъ, по очереди, утреннія и вечернія молитвы въ общемъ собраніи, въ присутствіи Смотрительницы или Надзирательницы.

§ 22. Каждый воскресный, праздничный и высокоторжественный день воспитанницы непременно бываютъ въ Церкви за всенощнымъ бдѣніемъ и литургіею, сами читаютъ и поютъ по очереди на клиросѣ, по назначенію Надзирательницы, Смотрительницы или Игуменьи.

§ 23. Въ воскресные, праздничные и высокоторжественные дни воспитанницы могутъ быть увольняемы на день къ родителямъ или къ ближайшимъ по родству и мѣсту жительства родственникамъ, но такіе отпуска дозволяются въ рѣдкихъ случаяхъ, и по самымъ уважительнымъ причинамъ, и притомъ къ лицамъ вполне благонадежнымъ, съ тѣмъ, чтобы отпускаемыя воспитанницы непременно въ тотъ же день возвращались въ заведеніе.

§ 24. Вакаціальными временами для училища служатъ: время праздниковъ Рождества Христоваа, Нового года и Крещенія Господня—отъ 23 Декабря до 8 Января, три послѣдніе дни сырной недѣли и первая недѣля Великаго поста—для говѣнія; страстная и свѣтлая седмицы, а также Іюль и Августъ мѣсяцы.

§ 25. Одежда воспитанницъ должна быть, по возможности, однообразная, удобная и приличная, но простая.

§ 26. Пища воспитанницъ должна быть, сколько возможно, простая и не изысканная, но здоровая и питательная, и всегда сообразная съ уставомъ Православной Церкви. При столѣ воспитанницы поочередно прислуживаютъ сами себѣ.

§ 27. Для сбереженія экономіи въ приобрѣтеніи съѣстныхъ припасовъ и для практики самихъ воспитанницъ въ хозяйствѣ и домоводствѣ, училище имѣетъ огородъ, садъ и хотя не большую ферму для содержанія коровъ и овецъ.

§ 28. Для веденія записи приходовъ и расходовъ, училищу выдаются изъ Попечительства книги, за скрѣпою и подписомъ одного изъ его членовъ и Секретаря.

§ 29. Училищныя суммы хранятся въ надежномъ и безопасномъ мѣстѣ Мцхетскаго Собора или же Самтаврскаго женскаго монастыря.

§ 30. Суммы ежемѣсячно свидѣтельствуется по приходо-расходнымъ книгамъ и о каждомъ такомъ свидѣтельствваніи чрезъ Попечительство представляется Экзарху.

§ 31. Училищному имуществу имѣется подробная опись, по каковой наличность имущества повѣряется по полугодно.

§ 32. Вообще по учебной части начальствующіе и учащіе должны стараться, чтобы воспитанницы усвоивали себѣ преподаваемые имъ предметы не столько памятью и языкомъ, чрезъ буквальное заучиваніе уроковъ, сколько

умомъ и сердцемъ, чрезъ расмышленіе и собственное сознаніе и убѣжденіе, и чтобы не были обременяемы перепискою классныхъ записокъ.

§ 33. По нравственной части всячески должна быть охраняема чистота и непорочность дѣтскаго возраста, отстраняемо все неприличное и непристойное, всякія посѣщенія и знакомства, могущія развлекать и разсѣивать воспитанницъ. Все обхожденіе начальствующихъ, учащихъ и служащихъ, всѣ мѣры вразумленія и исправленія должны быть проникнуты духомъ самой нѣжной, тихой и кроткой, но вмѣстѣ самой благоразумной материнской любви.

§ 34. Въ экономическомъ отношеніи должна быть соблюдаема самая строгая бережливость и умѣренность; ничего излишняго, изысканнаго, моднаго, слишкомъ свѣтскаго, противнаго какъ мѣсту воспитанія, такъ и будущему назначенію и положенію воспитанницъ, не должно быть допускаемо.

Улучшеніе быта наставниковъ Тиф- лисской Семинаріи.

Улучшеніе быта наставниковъ духовно-учебныхъ заведеній въ наше время составляетъ предметъ особенныхъ попеченій и заботливости духовнаго начальства по всей Россіи. Ревностные пастыри Россійской Церкви и опыт-

ные люди пришли, наконецъ, къ полному убѣжденію въ томъ, что наши духовныя училища сильно страдаютъ отъ бѣдности и что это имѣетъ огромное вліяніе на нравственный бытъ духовенства и народа и на самое православіе: въ этомъ сознаются, объ этомъ пишутъ и говорятъ всѣ—умѣющіе и даже неумѣющіе порядочно писать и разсуждать, иные прямо и откровенно, другіе косвенно или прикровенно. Но во всемъ выражается вопль нашихъ братій о жалкомъ своемъ положеніи, просьба о помощи. Какая же радость, какое утѣшеніе для нихъ, когда притупленнаго бѣдностію и горемъ слуха ихъ коснется какое-нибудь доброе словцо, пріятное извѣстіе объ улучшеніи быта, о прибавкѣ содержанія!... Не даромъ духовная журналистика слѣдитъ съ особеннымъ вниманіемъ за подобными извѣстіями. Она радуется и утѣшаетъ этимъ весьма многихъ своихъ читателей и преимущественно наставниковъ духовно-учебныхъ заведеній, и поддерживааетъ въ нихъ упадающую энергію и силу. Нѣчто въ родѣ этого хотимъ и мы сообщить своимъ читателямъ.

Положеніе нашихъ—закавказскихъ духовныхъ училищъ въ матеріальномъ отношеніи нисколько не лучше таковыхъ же училищъ, внутри Россіи лежащихъ. Тамъ—во внутреннихъ губерніяхъ Россіи,—можетъ быть, и значить что-нибудь самый низшій окладъ наставника семинаріи въ 257 р. с., а въ 400 и 600 р. называется увеличеннымъ окладомъ, „удовлетворительно и благонадежно“ обеспечивающимъ бытъ наставника; но у насъ—въ Грузіи, въ особенности же Тифлисѣ—и 1,000 р. с. называется бѣднымъ

содержаніемъ, весьма неудовлетворительно обезпечивающимъ бытъ служащаго человѣка, имѣющаго хотя небольшое семейство. Это зависитъ не отъ богатства страны, а отъ обыкновенныхъ условій мѣстной человѣческой жизни и дороговизны. Не даромъ же наставники училищъ министерства народнаго просвѣщенія получаютъ у насъ по 600, 700, 800, 900 и 1040 р. с. Въ нашихъ же духовныхъ училищахъ обыкновенный окладъ наставника семинаріи 400 р. а низшихъ духовныхъ училищъ—125, 150, 175 и 200 р. сер. - У насъ, или у пишущаго эти строки постоянно передъ глазами ужаснѣйшій фактъ—смерть одного изъ наставниковъ духовнаго училища, получавшаго 175 р. с. и имѣвшаго только одну жену, но бывшаго впрочемъ въ отставку по болѣзни: онъ умеръ въ крайнѣйшей бѣдности! . . . . . Слава Богу и заботливости добраго нашего начальства! Мы пережили эту несчастную эпоху. Теперь и у насъ идетъ дѣло объ улучшеніи быта наставниковъ духовно-учебныхъ заведеній.

При рассмотрѣніи смѣты доходовъ и расходовъ по грузинской епархіи на содержаніе духовно-учебныхъ заведеній, Правленіе Тифлисской Семинаріи встрѣтило въ этой смѣтѣ, утвержденной опредѣленіемъ Святѣйшаго Синода ¹⁵/₁₇ декабря прошедшаго 1865 года и полученной въ Правленіи Семинаріи 26-го января сего 1866 года, замѣчаніе слѣдующаго содержанія: „во вниманіе къ недостаточности штатнаго содержанія наставниковъ, въ особенности низшихъ училищъ, отъ семинарскаго Правленія зависитъ войти установленнымъ порядкомъ съ представленіемъ о назначеніи временной прибавки къ штатнымъ окладамъ ихъ на

счетъ доходовъ грузинскаго церковнаго казначейства, по смѣтѣ котораго остаются безъ распредѣленія значительныя суммы.“—На семъ основаніи семинарское Правленіе и вошло, 12-го минувшаго февраля, съ представленіемъ къ Его Высокопреосвященству Евсевию, Архіепископу Экзарху Грузіи, который и самъ получилъ отношеніе Святѣйшаго Синода совершенно подобнаго содержанія. Его Высокопреосвященство, по обычной своей внимательности въ нуждамъ наставниковъ духовныхъ училищъ, изъявилъ полное согласіе на представленіе Семинарскаго Правленія. Теперь дѣло это передано на разсмотрѣніе и рѣшеніе Грузино-Имеретинской Синодальной Конторы, которой также вполнѣ извѣстно крайне бѣдственное наше положеніе. Наши же братія, особенно наставники низшихъ духовныхъ училищъ ждутъ-не дождутся скорѣйшаго исполненія сего великаго, спасительнаго дѣла.

СОДЕРЖАНІЕ:

- I. Рѣчь при заложеніи ахалцихской мариинской церкви.
- II. Поученіе при первомъ священнослуженіи въ церкви Метехскаго Тюремнаго Замка.
- III. Объ открытіи училища дѣвицъ духовнаго званія въ мцхетскомъ женскомъ монастырѣ.
- IV. Объ улучшеніи быта наставниковъ Тифлисской духовной семинаріи.

ДОЗВОЛЕНО ЦЕНЗУРОЮ.

ТИФЛИСЬ, 7-го апрѣля 1866 г.—Печатано въ типографіи
МЕЛИКОВА и К^о.

СОДЕРЖАНІЕ

ГРУЗ. ОТДѢЛА:

- I. Жизнь препод. Теодоры Александрійскія. Сообщ. *Свящ. А. Аваліани.*
- II. Слово въ великій Пятокъ. *Свящ. Конст. Берзенова.*
- III. Слово на Св. Пасху. *Свящ. Г. Мревлова.*
- IV. Нѣсколько словъ въ защиту груз. духовенства, по поводу помѣщенной въ декабрьской книжкѣ 1865 г. сего журнала статьи: объ открытіи сельскихъ школь. *Н. Мтеарелова.*
- V. Молитва. (Стихотв.)—*Г. С.*
- VI. Извѣстіе объ открытіи въ Мцхетскомъ женскомъ монастырѣ грузинскаго училища дѣвиць духовнаго званія.

ს ტ ა ტ ი ე ბ ი

მარტის წიგნისა:

- I. ცხორება წმ. თეოდორა ალექსანდრიელისა. წარმოგზავნილი მღ. ა. აკალოანისაგან.
- II. სიტყუა წმ. დიდსა ჰარსკეკსა. მღ. კონსტ. ბერძენელისა.
- III. სიტყუა დღესა წმ. ჰასექისსა. მღ. ი. მრეკლელისა.
- IV. ჩაოდენიჲ სიტყუა განსამართლებულად ჩუქნი მღუდლების უხრუნველობისა სასოფლჲ შოკლების განხნისათჳს. . . ნიკოლ. მთვარეელისა.
- V. ჯოცუა (ალექსეი). . . . . ი. ს.
- VI. უწყება. . . . .

რედაქტორი და გამომცემი: მადისტური, მღუდელი გიორგი ხელიძე.

Редакторъ и издатель: Священникъ, магистръ *Георгій Хелидзе*.

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 7-го апрѣля 1866 года.

Цензоръ *Г. Сулхановъ*.